

Colofon

Oikoten vzw
Lipsestraat 175
3150 Tildonk
Tel 016/20.21.93
Fax 016/24.19.21
Bank: 736-4010653-58
E-: oikoten@oikoten.be
www.oikoten.be

Jaarverslag 2006

Met dank aan:
Cera
Nationale Loterij
United Fund
De Provincie Vlaams-Brabant
Het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Missie

Oikoten richt zich tot de jongere of de jongvolwassene die, ten gevolge van een vertrouwensbreuk met zichzelf, met de leefomgeving of de maatschappelijke norm, voorwerp is van dreigende of reeds op gang gekomen uitsluitingsmechanismen.

Binnen een pluralistische levens- en maatschappijvisie gaat Oikoten uit van het respect en geloof in de eigen verantwoordelijkheid, inbreng en kunnen van de jongere en de jongvolwassene. De vereniging creëert een vrijplaats op maat, beperkt in tijd en ruimte.

Het reactiveren van het persoonlijk, interpersoonlijk en maatschappelijk probleemoplossend vermogen is hierbij de sleutel tot herstel van verbondenheid met de omgeving en bekwaamheid tot zingeving.

Oikoten wil haar aanbod verruimen, uitbouwen en actualiseren vanuit een permanente kritische reflectie en rekening houdend met maatschappelijke evoluties.

Het is een voortdurende zorg van Oikoten, op basis van haar ervaringen het maatschappelijk denken, de structuren en het beleid te beïnvloeden.

Werking

Sinds 1982 werkt Oikoten alternatieven uit voor jongeren uit de instellingen voor Bijzondere Jeugdzorg. De initiatiefnemers waren geraakt door de situatie van deze jongeren waarvoor "klassieke" instellingen blijkbaar geen uitkomst (meer) boden. Uitgebreid instellingsverleden, onaangepast gedrag, beginnende criminaliteit, een lage scholingsgraad... blijken stuk voor stuk wegwijzers in de richting van een verdere loopbaan van mislukkingen.

In 1982 organiseert Oikoten voor twee minderjarigen en een begeleider een eerste voettocht vanuit Vézelay naar het Spaanse Santiago de Compostela. De initiatiefnemers waren hiertoe geïnspireerd door een kennismaking met de "karavanen van de laatste kans" van de Amerikaanse organisatie "Vision Quest".

Voor deze twee jongeren betekent deze eerste Oikoten-tocht een ultieme kans. De Mechelse Jeugdrechter Jan Peeters was bereid om - als ze de tocht tot een goed einde brachten - deze twee jongeren vrij te stellen en de kans te geven hun toekomst in handen te nemen.

De onderneming wordt een succes. Tegen de verwachting van velen in, bereiken de stappers na een voettocht van ongeveer 2500 kilometer hun einddoel, en beide jongeren weten zich achteraf een plaats te verwerven in de samenleving.

Dit eerste succes vormt de basis voor de oprichting van Oikoten. De Griekse naam van de vereniging heeft een dubbele betekenis: "uit zijn huis, uit zijn vaderland" en "op eigen kracht, met eigen middelen". De naam verwijst rechtstreeks naar de voettochten die tot op vandaag overigens de ruggengraat van de werking zijn.

In 1987 gaat Oikoten met het Vlaamse Gemeenschapsministerie voor Gezin en Welzijnszorg een conventie aan. Tegenover een aanzienlijke uitbreiding aan personeel en werkingstoelagen komt een uitgebreid takenpakket te staan. Het is de bedoeling dat Oikoten de idee achter de tochten gestalte zou geven in allerlei nieuwe projecten.

Door de conventie krijgen oude ideeën realiseringkansen. Zo wordt sinds 1987 de tochtenformule, mits een reeks aanpassingen, ook voor meisjes toegankelijk gemaakt. Verder komt in 1987 een herstelbemiddelingsproject tot stand waarbij, in nauwe samenspraak met Jeugdrechters en Parketmagistraten, bemiddeld wordt tussen minderjarige "daders" en hun slachtoffers, wat een verder ingrijpen positief kan beïnvloeden. Ondertussen heeft het aanbod dat Oikoten ontwikkelde rond "herstelbemiddeling" een vaste plaats verworven in Vlaanderen, zowel voor minder- als voor meerderjarigen.

De tocht naar Santiago blijft in de loop der jaren de favoriete bestemming voor Oikoten-tochten, maar toch worden ook andere tochtformules uitgeprobeerd: staptochten door Noord-Afrika, Oost-Europa en Griekenland; fietstochten naar de Noordkaap en Egypte; zeiltochten op de zee...

Na een reeks mislukkingen, hakt Oikoten in 1992 definitief de knoop door om voor meisjes enkel nog individuele tochten te organiseren. De duotochten worden voorbehouden voor jongens. De laatste jaren stelt Oikoten echter vast dat het ook voor jongens steeds moeilijker wordt om de duoformule te handhaven. Op dit moment wordt dan ook - binnen de financiële en organisatorische mogelijkheden - af en toe een individuele voettocht voor jongens georganiseerd.

De individualisering van de projecten leidt ook tot een nieuwe formule: het werkproject. Na wat experimenten in Frankrijk, Schotland, Portugal en Indië, kiest Oikoten in 1994 voor een vaste stek in de Franse Pyreneeën. Twee vaste medewerkers rekruteren en begeleiden ter plaatse gastgezinnen in de ruime omgeving, die bereid zijn om gedurende vier maanden een jongere op te vangen en werk te verschaffen.

In 1997 richt Oikoten een boerderij in het Waals-Brabantse Biez-Sart in als kampplaats voor groepen uit de Bijzondere Jeugdbijstand en de Jeugdpsychiatrie. In samenwerking met enkele Jeugdpsychiatrische centra wordt tegelijk gestart met een initiatief rond ervaringsleren, Omweg. Dit concrete project wordt van meet af aan gekoppeld aan een georganiseerd overleg met de sector jeugdpsychiatrie rond vormen van samenwerking. Mede onder impuls van dit overleg stapt Oikoten in 2004 in het BIJPASS-project, een samenwerkingsinitiatief tussen de Bijzondere Jeugdzorg en de Jeugdpsychiatrie in Antwerpen. Dit project loopt in 2007 af.

In 1999 start Oikoten met de organisatie van crisisonthemingen: korte tochten van één week, als een vorm van time-out voor jongeren uit de voorzieningen BJB, de MPI's en de Jeugdpsychiatrie (uit de provincie Vlaams-Brabant) die in een ernstig conflict terechtkomen met hun begeleiding. Vandaag wordt deze vorm van time-out door andere organisaties ook aangeboden in de andere provincies en maakt het een integraal deel uit van het globale time-outaanbod in Vlaanderen.

In 2005 start Oikoten met een experiment - gesteund door de provincie Vlaams-Brabant - om vrijwilligers in te schakelen in de herstelbemiddeling. Hiermee wil Oikoten de samenleving nauwer betrekken bij de bemiddelingsgedachte en -praktijk en zo het maatschappelijk draagvlak vergroten. Momenteel zijn een 9-tal vrijwilligers ingeschakeld als bemiddelaar. Dit project is uniek voor Vlaanderen.

In 2006 start Oikoten met een aanbod "Hergo op school" in het kader van de korte schooltime-outs die door Cidar aangeboden worden.

Nog in 2006 wordt beslist om het aanbod crisisontheming samen te voegen met de uitwisselingstime-outs en de alternatieve time-outs van het samenwerkingsverband TOOL. Oikoten wordt werkgever van de nieuwe time-outdienst.

WERKPROJECTEN

Centrum Frankrijk gaat het nieuwe jaar in met twee projecten die in 2005 begonnen zijn en respectievelijk in februari en maart uiterst positief afgesloten worden. Ondertussen is de voorbereiding van de komende projecten in volle gang. In 2005 hebben we veel aandacht en tijd geschonken aan het uitbreiden van ons gastgezinnenbestand. We beginnen 2006 dan ook met enkele nieuwe, enthousiaste gezinnen.

Inderdaad, we merken eens te meer dat de streek mensen blijft aantrekken, die daarna bereid zijn om hun huis en tuin te delen met jongeren die op een moment in hun leven vastzitten en een kans moeten krijgen om uit hun, dikwijls uitzichtloze, situatie te geraken.

DE PROJECTEN

Vera en Bert starten allebei in 2005 en maken een schitterend project af. Hun gastgezinnen zijn zowel vol lof over de hulp die ze van hen krijgen als van hun gezellige aanwezigheid in huis. Ze houden nog steeds contact met hun gastgezin en afgelopen zomer is Bart zelfs al een keer op bezoek geweest. Hij trok onmiddellijk de werkkleren terug aan om zich nuttig te maken.

Begin februari onthaalt een gezin dat een groot hotel-restaurant aan het verbouwen is, Tom. Hij wordt mee ingeschakeld in het behangen, schilderen en opkuisen van de meubelen. Tom komt heel enthousiast aan en het klikt dan ook meteen tussen hem en het gezin. Toch blijkt al heel gauw dat zijn psychische problemen niet te onderschatten zijn. Tom heeft veel moeite met zich in te passen in een gestructureerd tijdschema en daarenboven merken we al snel dat hij de drang om weg te lopen niet kan weerstaan.

We voelen dat Tom na elke escapade echt berouw toont en dat het gezin hem keer op keer terug een kans geeft, maar toch is het al snel duidelijk dat Tom iets anders nodig heeft dan een werkproject.

Donald komt begin april aan, om te starten bij een gezin dat biologische groenten kweekt. Deze activiteit is zeer intensief. Van 's morgens tot 's avonds moet er worden gewied, gezaaid, geoogst, gemest,..... Na 2 weken merken we dat Do-

nald dit helemaal niet gewend is en dat hij in opstand komt tegen zijn dagtaken. Na een maand wordt het duidelijk dat Donald's project stopgezet moet worden. Iedereen wordt hoogst ontevreden over de sfeer rond het project. Donald is de eerste om aan te geven dat hij niet in de wieg gelegd is om groenten te kweken. Hij popelt om terug naar België te keren.

Ondertussen zijn we begonnen aan de voorbereidingen voor de aankomst van Jimmy. Hij zal gaan werken bij een niet-samenwonend paar, waarbij man en vrouw zich beiden engageren om Jimmy afwisselend in huis te halen. Dit is ook voor ons een primeur en we zijn benieuwd hoe dit concreet zal uitdraaien. Helaas gaat de spreuk "derde keer goede keer" niet op. Het steeds wisselen van werkplek biedt Jimmy te weinig structuur en teveel ruimte om zijn voordeel te halen. Na een zestal weken haalt hij een streek uit, die ons verplicht om hem onmiddellijk terug naar België te sturen.

Dan is het de beurt aan Nick die een plek krijgt op een paardenmanege. Het verzorgen van de paarden, de bouwklussen, de moestuin, het meehelpen met wassen en plassen gaan hem af als een fluitje van een cent. Nick sprak geen Frans toen hij aankwam maar al snel heeft hij de kunst bemachtigd om zich verstaanbaar te maken. Zijn gezin is erg tevreden over zijn gezelschap. Nick blijkt heel handig en daarenboven gezellig en sympathiek. Hij kan met veel trots op zijn werkproject terugkijken.

Achmed volbrengt zijn zomerproject op het gemengde boerenbedrijf in de Ariège, waar schapen, koeien, varkens, konijnen en gevogelte het leven bepalen. Hij kwijt zich uitstekend van de hem opgelegde taken: het voeren en verzorgen van de dieren, het onderhoud van de weiden, het hoeden van de schapen met de beste border collie van de wereld, het knutselen van een kippenhok en het klussen in de appartementen.

Tussen Achmed en het gastgezin klikt het meteen en zo is het tot het einde van het project gebleven: er groeit wederzijds vertrouwen en respect.

Zijn geloof is voor Achmed heel belangrijk en zodoende heeft hij ook tijdens zijn project de ramadan begonnen en beëindigd. Dit vraagt veel discipline, want het werk moet wel gebeuren. Het gastgezin staat er versteld van en is zeer bezorgd... en blij als Achmed weer overdag mag eten.

Achmed ziet het na vier maanden volledig zitten om het in België anders en beter te gaan doen.

Freedo begint zijn project half september op een domein waar een klein hotel

wordt uitgebaat. Daarnaast is het ook een schapenboerderij. Freedo voelt zich niet meteen een boer, maar blijft heel het project door gemotiveerd en hulpvaardig. Het voeren en verzorgen van de schapen (af en toe verzorgt hij de schapen helemaal zelfstandig), het mee onderhouden van weiden en afzettingen, de aanleg en onderhoud van de afwatering, behoren tot zijn activiteiten. Met zijn talent voor schoonmaken is hij daarnaast een grote hulp in het hotel. Tijdens zijn project denkt Freedo veel na over zijn verleden en over zijn relaties met moeder, grootmoeder en stiefvader. De sociale omgang in het gezin gaat goed, alhoewel er ook een concurrentiestrijd is met de oudste zoon. Dit is niet altijd gemakkelijk. Freedo kijkt uit naar de toekomst, want hij wil heel graag dansleraar worden. De afloop van dit project reserveren we voor volgend jaar!

In oktober komt Marco eraan. Hij belandt op een biologische koeienboerderij waar ze zelf zeer lekkere kaas maken. Hier werken ze lange dagen, die beginnen en eindigen met het melken van de koeien. Marco draait zijn hand niet om voor het werk op de boerderij en vindt het natuurlijk heel leuk om tractorwerk te mogen doen. Werk is werk, zegt hij, zelfs al is het niet altijd even leuk. Humor is zijn grootste kracht. Hij geniet het meest van de waardering. SuperMarco wordt hij genoemd en wie weet, neemt hij volgend jaar de boerderij wel over, want dit project is nog lang niet afgelopen.

Er wordt ook nog een kerstcadeau onder de boom gelegd. Niels gaat werken op de gemengde boerderij in de Ariège en maakt een goeie start.

EVALUATIE

Het jaar 2006 is zeer afwisselend. De dagelijkse routine wordt onderbroken: enkele nieuwe gastgezinnen gaan met ons in zee, er worden twee projecten meer opgestart en de selectieperiodes worden flexibeler.

We organiseren acht projecten, drie daarvan zijn voortijdig beëindigd. Naderhand beschouwd durven we toch wel op te merken dat ook deze projecten een positieve ervaring geven aan de jongeren.

Centrum Frankrijk is erg dankbaar dat de gastgezinnen steeds blijven klaarstaan om lief en leed te delen met een Oikoten-jongere. We waarderen de openheid en het vertrouwen dat ze ons en de jongeren geven.

TOCHTEN

INLEIDING

Drie tochten starten tegen het einde van 2005: een tocht met één jongen, een-tje met een meisje en ook een tocht met twee jongens. Dit laatste project loopt pas af in de loop van 2006.

In 2006 starten er zeven tochten waaraan in totaal 9 jongeren deelnemen. Vijf tochten worden ook afgerond in 2006, twee tochten pas in 2007. In de loop van 2006 nemen dus 13 jongeren deel aan een tocht. Eén van de tochten loopt reeds tijdens de voorbereiding volledig vast en is nooit vertrokken.

VERSLAG OVER DE TOCHTEN

Drie projecten worden eind 2005 opgestart

Najaarstocht Aix-en-Provence - Santiago

Deze nieuwe, jonge begeleidster stippelt een route uit over de camino francès, de klassieke route. Tijdens de winter is deze route redelijk rustig. Toch zullen de laatste drie weken van hun tocht dagelijks een paar andere pelgrims hun pad kruisen. Het meisje komt uit een gemeenschapsinstelling en kampt vooral met een moeilijke thuissituatie. De laatste jaren komen er een aantal criminele feiten bij. Ze kiest voor deze tocht om haar leven terug in de goede richting te krijgen en om na drie maanden stappen terug thuis te kunnen wonen.

Bij de jaarovergang van 2005 naar 2006, slechts anderhalve week voor het einde, wordt door een dokter een rustperiode van vijf dagen ingelast. Na vijf dagen ontmoeten de twee stapsters elkaar opnieuw in Sarria. Jammer genoeg lijkt de pijn nog niet weg en zal de meid niet meer kunnen stappen. Er wordt beslist dat ze naar Santiago zal reizen om daar haar begeleidster, die graag haar tocht wil uitstappen, opnieuw te ontmoeten. In Santiago wordt onze geblesseerde stapster warm onthaald door Willy Derveaux, onze vrijwilliger ter plaatse. Enkele dagen later arriveert ook de begeleidster op het vooropgestelde doel.

Najaarstocht Almeria - Finisterra

Een jongen met een vrij recent dossier in de Bijzondere Jeugdzorg en een begeleider die al twee tochten voor Oikoten op zijn palmares mag schrijven, zijn tegen de jaarovergang van 2005 naar 2006 al geruime tijd samen op pad.

De jongen kent een moeilijke thuissituatie en belandt na een paar misstappen en het mislukken van een verblijf in een privé-instelling in een gemeenschapsinstelling. Iedereen lijkt het erover eens dat dit geen plaats is voor deze jongen en na een zoektocht komt Oikoten in het vizier.

De zomerse temperaturen waarmee ze worden verwend in het begin van hun tocht maken al gauw plaats voor kille, koude en vooral korte dagen!

Het gekozen parcours is zwaarder dan verwacht, de wederzijdse verstandhouding zwakt na verloop van tijd af. Toch halen deze twee hun einddoel. Ze hebben dit te danken aan hun doorzettingsvermogen en een gezonde dosis optimisme.

Wintertocht Valencia - Finisterra

Kort voor het begin van 2006 start een duo-tocht. De begeleider, die reeds een duo-tocht achter de rug heeft, kiest ervoor om in het oosten van Spanje te starten om zo, met een grote zuidwaartse bocht te eindigen in Finisterra. De twee jongens waarmee deze man op stap gaat, hebben beiden een Afrikaanse achtergrond en verblijven vóór de aanvang van hun tocht allebei in de gemeenschapsinstelling in Mol. De tocht verloopt niet zonder slag of stoot en na twee maanden stappen wordt een crisisbezoek op poten gezet.

Tijdens het bezoek worden de puntjes weer op de i gezet en wordt bekeken hoe het verder moet. Na een drietal dagen lopen de stappers met nieuwe moed verder.

Toch blijken de plooiën niet volledig gladgestreken want vlak voor het tweede achterbanbezoek krijgen we telefoon van de begeleider dat het helemaal fout loopt. Ter plaatse worden gesprekken gevoerd met zowel de jongens als de begeleider. De begeleider is doodmoe en beide jongens kunnen ons maar weinig argumenten geven om de tocht te laten doorgaan.

De jongens gaan meerdere malen over de schreef en het vertrouwen is weg. Er wordt dan ook beslist om de tocht stop te zetten.

Los van de jammerlijke afloop van het project is duidelijk dat de jongens er veel aan gehad hebben. Een jaar na hun terugkeer uit Spanje houden ze ons alle twee nog steeds op de hoogte van hun verdere loopbaan. Het sterkt onze overtuiging dat deze tocht niet voor niks werd opgezet.

Opgestart in 2006

Niet gestarte voorjaarstocht Saint-Flour (Frankrijk) - Santiago (Spanje)

Een meisje uit een privé-instelling stelt zich kandidaat voor een tocht met Oikoten. Ze verblijft reeds twee jaar in deze voorziening, maar de laatste tijd loopt het steeds minder goed. Haar dossier wordt dan ook doorgegeven naar de jeugdrechtbank. Deze meid kiest voor een project om alles even op een rij te zetten en vooral om een terugkeer naar huis mogelijk te maken. Haar motivatie lijkt oprecht en samen met haar begeleidster start ze aan een zeven dagen durende voorbereiding. Wanneer ze tijdens één van de gesprekken met de projectverantwoordelijke hoort dat ze na de tocht toch niet naar huis kan, zakt de moed haar in de schoenen. Toch weet ze zichzelf op te peppen en zet ze door. Enkele dagen later blijkt deze hervonden moed niet te volstaan en wordt het project, op vraag van het meisje, afgeblazen.

Korte Zomertocht van Bilbao naar Santiago

De begeleidster is teleurgesteld, maar laat de moed niet zakken. Wanneer we haar enkele weken later laten weten dat er een nieuwe meid klaar staat om op pad te gaan, is haar enthousiasme meteen merkbaar. Het is de jeugdrechter die een kortere tocht van vijf weken naar voor schuift voor deze 15-jarige meid. Op diens vraag nodigen we haar uit voor een gesprek. Tijdens de intake blijkt dat ze beseft dat ze heel wat te winnen heeft bij dit project, maar ze aarzelt om haar omgeving een volle maand vaarwel te zeggen. Uiteindelijk besluit ze toch om in te gaan op het voorstel van de jeugdrechter.

Vijf weken stappen is voor deze meid erg zwaar, maar gesteund door haar begeleidster weet ze zich keer op keer te herpakken en zet ze door tot in Santiago.

Voorjaarstocht Arles (Frankrijk) - Finisterra

Bij deze jongen kunnen we stellen dat het vooral gaat om problematisch schoolverzuim, dat escaleert naar het plegen van feiten. De jongen schrijft ons een zeer overtuigende brief om zich kandidaat te stellen voor een werkproject. Tijdens het eerste gesprek is hij plots gefascineerd door een tocht. Vooral de mogelijke erkenning van zijn omgeving voor een volstrekt buitengewone prestatie raakt hem behoorlijk.

Bij aanvang van de tocht krijgen we regelmatig telefoon van de twee stappers. Eerst is het de begeleider die een drietal dagen rust krijgt opgelegd. Na drie dagen stappen ze rustig voort. Een week later loopt het alweer mis. De jongen maakt een val en krijgt een week rust voorgeschreven. Wanneer ze na een week opnieuw bij een plaatselijke dokter op controle gaan, krijgen ze groen licht om verder te stappen. Om de verloren kilometers in de halen, nemen de twee de taxi naar de plek waar ze normaal moeten zijn. Door eerder genoemde vertragingen zal het einddoel niet Finisterra maar Santiago worden. Na drie maanden stappen en zonder verdere ongemakken komen de twee aan in Santiago.

Deze jongen is een creatieveling, tijdens zijn tocht stuurt hij ons regelmatig songteksten op die hij tijdens het stappen schrijft. Verder in het jaarverslag kunnen ook jullie één van deze teksten lezen.

Zomertocht Tildonk- Santiago

Deze begeleider begint samen met twee jongens voor de eerste keer aan een Oikoten-avontuur.

Eén van de jongens komt uit de federale gesloten instelling De Grubbe en kampt voornamelijk met een verslaving aan drugs en alcohol. Ook de thuissituatie is niet altijd gemakkelijk geweest. Deze jongen wil deze tocht maken om een terugkeer naar huis weer mogelijk te maken en vooral om aan zichzelf te tonen dat hij het kan volhouden om van de drugs af te blijven.

De andere jongen kent al een lange geschiedenis in de Bijzondere Jeugdzorg. Reeds van zijn vier jaar verblijft hij in verschillende instellingen. Deze tocht is voor hem vooral een springplank naar zelfstandigheid.

De begeleider kiest ervoor om in Tildonk te starten. Ze vertrekken hier in de gietende regen. De rest van hun tocht wordt vooral gekenmerkt door hitte en droogte.

De verstandhouding tussen de drie tochtgenoten blijft bestaan en wordt zelfs dag na dag sterker. Na vier maanden bereiken ze moe maar voldaan hun eindpunt.

Zomertocht Le Puy - Finisterra

Een meisje uit de gemeenschapsinstelling stelt zich kandidaat voor een voetocht. Overtuigd van haar motivatie selecteren we haar. Enkele dagen later ontvlucht zij de gemeenschapsinstelling en doet ze ons twijfelen aan onze indrukken en bevindingen. Wanneer ze enige tijd later weer opduikt, hebben we opnieuw een gesprek met haar en overtuigt zij ons opnieuw om haar alsnog te laten deelnemen aan een staptocht bij Oikoten.

De voorbereidingsweek verloopt niet vlekkeloos. Heel wat fysieke kwaaltjes volgen elkaar op en al snel blijkt dat stappen geen hobby is van deze pupil. Haar verbale snedigheid en speelse charme ontwapenen zowel het team als de begeleidster, die stilaan begint te beseffen aan welk avontuur ze is begonnen. Het meisje spreekt zelfs over stoppen - ze vreest de tocht fysiek niet aan te kunnen - maar twee dagen later stapt ze toch op de trein richting Centraal Massief.

Na een 10-tal dagen bereikt ons het bericht dat rugpijn en ontstoken voeten het stappen onmogelijk maken. Oplossingen worden gezocht en de tocht loopt verder.

Enkele dagen later horen we dat het meisje er 's nachts herhaaldelijk onderuit muist. We twijfelen er niet aan dat zijzelf heel wat ervaringen opgedaan heeft en een leuke tijd had. De bedoeling van ervaringsleren zoals wij het hier zien, liggen echter net iets anders en na overleg met de begeleidster en het meisje zelf wordt besloten om de tocht stop te zetten.

Korte Najaarstocht van Roncevalles naar Finisterra

De begeleidster komt met een zware kater terug thuis. Enkele dagen eerder ontvingen we een brief van een meerderjarige meid die graag naar Santiago wil stappen. Alleen durft ze deze uitdaging niet aan. Deze meid worstelt al een tijd met zichzelf en wil er even tussenuit. De puzzelstukken vallen al snel samen en deze twee beginnen en volbrengen samen een tocht van vijf weken vanuit Roncevalles naar Finisterra.

Najaarstocht Le Puy - Santiago

Deze begeleider reisde al heel wat en vooral voor stappen deinst hij niet terug. Een bergwandeling is hem nooit te veel en dit alles wil hij graag delen met een jonge gast.

De jongen die voor dit project geselecteerd wordt, komt uit de gemeenschapsinstelling in Mol. Hij kent een turbulente hulpverleningsgeschiedenis en wordt vaak omschreven als een jongen die agressief uit de hoek kan komen en daarbij alle controle verliest.

Samen met zijn begeleider start hij midden in de zomer met zijn tocht. De berichten die we krijgen tijdens de eerste maand van het project zijn opmerkelijk positief.

Na een eerste negatief verslag krijgen we echter telefoon van de begeleider, die ons meedeelt dat de jongen zeer agressief is geweest en bijzonder dreigend. Voor de begeleider is de grens bereikt en stopt hier zijn tocht voor Oikoten.

Wintertocht Le Puy - Finisterra

Dit meisje uit de gemeenschapsinstelling kampt met een uitgesproken problematische opvoedingssituatie. Bovendien worstelt ze met een ernstige drugsverslaving. Deze meid is duidelijk gemotiveerd en wil graag op tocht om zichzelf anders te leren kennen. Haar begeleidster is een vlotte jongedame die eveneens voor het eerst op tocht gaat. Ze stippelt een route uit vertrekkend in Le Puy, over de klassieke camino om zo af te ronden in Finisterra.

De winter verwent deze twee stapsters (meestal) met milde temperaturen. De verstandhouding is prima, ze stappen zeer gemotiveerd en elke dag sneller. Bij de jaarovergang van 2006 naar 2007 zijn deze twee dames al anderhalve maand onderweg en nog steeds loopt alles prima. Wordt vervolgd!

Wintertocht Sevilla - Carcassonne

In december start de tweede duo-tocht van 2006, het wordt een staptocht van slechts drie maanden. Twee jongens en een begeleider starten in Sevilla. Om de koude wintermaanden draaglijk te houden, zullen ze door het binnenland van Spanje de grens met Frankrijk bereiken. Hun einddoel is Carcassonne, een prachtige stad aan de voet van de Pyreneeën. Voor de begeleider is dit een derde Oikoten-engagement. Eén van de jongens komt uit een gemeenschapsinstelling en de andere verblijft vóór zijn vertrek in De Grubbe.

Begin 2007 zijn deze drie nog maar twee weken aan het stappen. De eerste berichten zijn positief. Voor het vervolg van dit verhaal verwijzen we de lezers naar het jaarverslag van 2007.

DE KANDIDATEN

In 2006 schrijven 64 jongeren ons een brief om zich kandidaat te stellen voor een langdurig onthemend project. Dat is een opmerkelijke stijging ten aanzien van het vorige jaar. Vermoedelijk is dit het gevolg van de nieuwe selectieprocedure, waarbij we ons nog meer dan vroeger prioritair richten tot de gemeenschapsinstellingen. Meer kandidaten is niet onze voornaamste beweegreden om de procedure te wijzigen, wel een grotere spreiding van de projecten over het jaar. Blijkbaar zet de spreiding van het aanbod de verwijzers aan tot het stimuleren van meer jongeren om een brief te schrijven. Dit leidt dan weer tot meer selectiegesprekken en dus tot een verhoging van de werkdruk op het team ontheming. We houden deze opwaartse trend, die ook duidt op een grote behoefte naar onthemende projecten, zeker in het oog.

Slechts 20% van de kandidaten zijn meisjes, een heel laag percentage. Vanuit Beernem komen weinig brieven. Daar staat tegenover dat het stuk voor stuk variabelen kandidaten zijn.

Twee derde van de kandidaten komen uit een gemeenschapsinstelling, een normale score. Opvallend is wel dat 8 jongeren zich kandidaat stellen, terwijl ze thuis wonen. Hier zijn verschillende verklaringen mogelijk. Zitten alle voorzieningen zo vol dat heel wat jongeren in een uitzichtloze situatie toch thuis verblijven? Dat er enkele met huisarrest bij zijn, wijst in die richting. Of vinden de ouders gemakkelijker de weg naar Oikoten via onze website?

Verder blijven we een stijging zien van de jongeren die expliciet naar een werkproject vragen, bijna dubbel zoveel dan dat er kandidaten zijn voor een tocht. In 2006 verhoogden we reeds het aantal werkprojecten. Voor 2007 blijven we bij zeven.

DE DEELNEMERS

Acht van de 25 jongeren die aan een project deelnemen in 2006, beëindigen in de loop van dit jaar voortijdig hun project. De opgevers zijn, in tegenstelling tot vorige jaren, ongeveer gelijk verspreid over de werkprojecten en de voettochten. Drie jongeren die hun werkproject opgeven, is meer dan we gewoon zijn. De voettochten daarentegen lopen dit jaar iets beter dan de vorige jaren. Is dit toeval of zijn er andere oorzaken? We zoeken het uit. Met 32% ligt de uitval dit jaar boven het gemiddelde percentage van ongeveer 20% over de jaren heen, maar uitzonderlijk is dit niet.

Bij de 25 deelnemers zijn er 28% meisjes, een daling van hun aandeel ten aanzien van vorig jaar, maar vergelijkbaar met de jaren voordien. Het aandeel jongeren van allochtone of gemengde afkomst stijgt tot een derde. We zien hier dat positieve projecten als een lopend vuurtje rondgaan in de Marokkaanse gemeenschap in het Antwerpse.

Eén van deze 25 is een 23-jarige vrouw die kampt met ernstige psychische moeilijkheden. Zij maakt een voettocht van 5 weken. In de cijfers hieronder wordt ze niet opgenomen, omdat ze buiten de Bijzondere Jeugdzorg valt.

De verhouding MOF/POS blijft 2/1, zoals de vorige jaren. De deelnemers komen nog steeds voor 75% uit de gemeenschapsinstellingen en hebben gemiddeld een zevental plaatsingen achter de rug. Hun leeftijd bij eerste plaatsing is gestegen met een 2-tal jaren tot 11,5 jaar, waarschijnlijk door het grotere aandeel van allochtonen, die vaak op latere leeftijd omwille van strafbare feiten geplaatst worden.

Bij de samenstelling van de gezinnen zien we dat nog steeds slechts bij 1 op 10 van de jongeren de ouders samenwonen. Bijna 60% leeft in een nieuw samengesteld gezin, 83% heeft regelmatig contact met mama, 61% ziet papa zelden of nooit.

De deelnemers hebben, zoals vorige jaren, een schoolachterstand van ongeveer twee jaar. Het overgrote deel komt uit het beroeps- en het deeltijds onderwijs.

Gedragsproblemen voorafgaandelijk aan het project scoren het hoogst: agressie bij bijna de helft, ander ongewenst gedrag bij 70% van de deelnemers. Bij meer dan de helft worden spijbelgedrag en relatieproblemen binnen het gezin gesignaleerd. Verwaarlozing of kindermishandeling komt voor bij 44%, seksueel misbruik bij 16% van de jongeren. Tegenover een daling van middelmisbruik (van 76 naar 58%) staat een toename van vermogensdelicten (van 29 naar 38%) en geweldsdelicten (van 19 naar 25%). Een daling van het gebruik van alcohol en illegale drugs wordt vastgesteld bij de hele jongerenpopulatie.

Over het algemeen kunnen we stellen dat er lichte verschuivingen zijn binnen onze groep van deelnemers, maar de problematieken blijven bijzonder complex.

18 jongeren beëindigen vóór 31 december hun project. Hiervan gaat 1/3 terug thuis wonen en 4/10 start BZW of kamertraining. Exact dezelfde cijfers als

vorig jaar. Twee maanden later is de situatie identiek, op één jongere na die niet meer thuis woont.

Ondanks het feit dat zes projecten voortijdig een einde nemen, komen slechts drie jongeren opnieuw in een gemeenschapsinstelling terecht, twee maanden na het einde van het project zijn dat er nog twee.

Wat de situatie zes maanden na einde van het project betreft, hebben we gegevens over 12 van die 18 jongeren. Zes andere zijn nog niet zolang terug. De cijfers blijven stabiel: 82% kan zich handhaven in een situatie die een grote stap vooruit is t.a.v. die voor de tocht: 1/3 van hen woont thuis, 1/3 doet BZW en 1/3 volgt kamertraining. Van de 12 jongeren verblijft er één in een privé- en één in een gemeenschapsinstelling.

We kunnen dus gerust stellen dat Oikoten er in hoge mate in slaagt om jongeren op weg te zetten naar meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. Ze zetten bijna allemaal de stap van residentiële naar niet-residentiële hulpverlening.

FRAGMENT UIT BOEK DOOR STEVEN DE BOCK

De voorbije jaren was één van de vaste rubrieken in het jaarverslag het dagboekfragment van een tochtbegeleider.

Dit jaar gooien we het over een andere boeg. Net zoals alle jaren kom je Oikoten hier en daar wel eens tegen. Een opmerkelijke verschijning van Oikoten komt er dit jaar in het boek "Geboeid voor het leven" geschreven door Steven de Bock. We kiezen ervoor om een kort fragment uit dit boek over te nemen.

FAROUK

'Alles komt altijd goed'

Farouk ziet er als herboren uit. Hij straalt ook, letterlijk, met zijn knalgeel T-shirt van Bikkembergs. Voorts draagt hij een gloednieuwe, rafelige jeans en trendy, zwarte sportschoenen. En dan is er natuurlijk ook nog zijn *pièce de resistance*: een pas gecoiffeerde kop haar, strak in de gel, kort waar het moet, rechtopstaand waar hij het wil.

Hij zit in de woonkamer van het Oikoten-hoofdkwartier in Tildonk druk te babbelen met zijn ouders. Zijn moeder en vader luisteren vooral, zichtbaar genietend van het enthousiasme van hun zoon. Elke keer als er iemand binnenkomt en hen de hand komt schudden, laten ze alle positieve commentaren over hun zoon glimlachend over zich heen komen. Ze hebben de voorbije jaren wel anders gehoord. Hoe vaak hebben ze niet bij de jeugdrechter zitten luisteren naar een

relaas vol problemen? Tot ze er radeloos van werden.

En dan te bedenken dat de moeder van Farouk enkele maanden geleden nog zoveel bezwaren had tegen de voettocht. Ze kon het maar niet begrijpen. Wat had het nu voor zin om te voet heel Frankrijk te doorkruisen gedurende drie maanden, terwijl je dat met de auto op een dag kon doen? En dan nog wel met een rugzak en een tentje. Daar vond ze haar zoon veel te jong voor. Farouk had grote moeite moeten doen om haar te overtuigen van het belang van zo'n tocht en uiteindelijk had ze dan toch ingestemd.

Die twijfels zijn nu allemaal weg. Farouk heeft de tocht tot grote verbazing van zijn moeder, tot een goed einde gebracht. En nu ze hem zo ziet blinken, is ze helemaal overtuigd!

Vandaag is het tijd voor de traditionele terugkeerreceptie bij Oikoten en voor de semi-officiële diploma-uitreiking die volgt op elke succesvolle afgewerkte tocht. De hele woonkamer ligt vol met toastjes en andere hapjes. De koelkast steekt boordevol drank. Iedereen loopt rond met een stralend gezicht. Ook de organisatoren, want lang niet elke tocht wordt zo'n succes.

De ouders en één van de broers van Farouk waren ruim op tijd. Geen bezwaar, want hun zoon heeft hen heel wat te vertellen. De ene na de andere anekdote rolt eruit. Hij ratelt maar door. Over de kou in de bergen, over de moppen van Marc, over de nachten in zijn tentje,...Maar ook over de hitte van de laatste weken. 'Kijk maar, hoe bruin ik ben geworden.'

Hij vertelt in het Berbers, met af en toe een woordje Oikoten-jargon, in het Nederlands. Hij heeft het bijvoorbeeld over de verschillende 'meestappers'. Vooral dan over René en Piet, twee kennissen van zijn begeleider Marc die een week zijn komen meewandelen en die de tocht nog wat extra hebben gekleurd. René, de eeuwige optimist, die zelfs in de gietende regen probeerde te barbecueen. Met succes overigens. En Piet, de natuurmens, die over elke plant wel iets te vertellen had. Hij was het die Marc, maar meer nog Farouk, verbaasde door te bewijzen dat je wc-papier met het grootste gemak kan vervangen door gras. De Antwerpse stadsjongen heeft veel persoonlijke grenzen verlegd tijdens de tocht, maar dat was toch een stapje te ver.

Die meestappers hebben een belangrijke rol gespeeld in het slagen van de tocht, omdat ze de sleur wat kwamen doorbreken. Ze zorgden tijdens de tocht voor nieuwe moed en voor nieuwe gespreksstof. En die waren af en toe meer dan welkom. Zeker de tweede maand, toen de tocht al een tijd bezig was, maar het einde nog niet in zicht was.

De laatste weken hadden Farouk en Marc minder nood aan gezelschap van buitenaf. Vanaf dan stond alles alleen nog in het teken van het eindpunt.

Het leek wel een droom toen ze voor het eerst de Atlantische Oceaan za-

gen vanuit de bergen. Het was een moment dat geen van beiden in woorden kon vatten. Ze willen het ook liever niet proberen.

En toen ze aankwamen op hun eindbestemming Hendaye beslisten ze om ook daar elk op hun eigen manier van te genieten. Marc droomde er al een tijdje van zich uitgestrekt te laten neerploffen op het strand. Farouk droomde vooral van een bezoek aan een degelijke kapper. Hij had zich tijdens de tocht zo vreselijk gestoord aan zijn weerbarstige, lange haren dat hij constant met een pet op het hoofd had gelopen.

Nadien hadden ze allebei genoten van een dagje welverdiende rust. Marc was gaan zwemmen. Farouk was de grens met Spanje overgestoken, op zoek naar goedkope sigaretten en een flashy zonnebril. De bril waarmee hij de tocht was begonnen - een duur model van Gucci - had het niet overleefd toen hij er op een dag was gaan opzitten. En de zonnebril die zijn moeder voor hem was gaan kopen en die ze speciaal had nagestuurd, was niet naar zijn zin geweest. Te gewoontjes, niet "zijn" stijl. Eén blik in de spiegel van een vervallen openbaar toilet ergens in de buurt van Cahors was genoeg geweest om te beslissen dat hij dat goedkope prul nooit zou dragen. Zelfs niet als hij op zijn eentje door de bergen trok. Vandaar dat hij de bril op een avond cadeau had gedaan aan Marc, die het geschenkje lachend had aanvaard en een tijdlang plagerig met twee zonnebrillen op het hoofd had rondgelopen.

De aankomst in Hendaye is ondertussen twee dagen geleden. En terwijl de receptie bij Oikoten zich stilaan op gang trekt, geeft Farouk toe dat hij het de laatste weken van de tocht nog knap lastig gekregen heeft. Het was begonnen met pijn in zijn knie, maar naarmate de dagen vorderden straalde de pijn steeds verder uit. Marc had het wat ongerust aangekeken, want ze hadden enkele zware en risicovolle etappes voorgeschoteld gekregen tijdens die laatste weken door de Pyreneeën. En hun pogingen om hun rugzakken wat lichter te maken hadden weinig effect gehad.

Maar Farouk had doorgezet. Hij wilde zich niet laten afstoppen door de pijn. 'Ik moest en zou het eindpunt halen. Desnoods al kruipend,' vertelt hij. 'Ik moest deze tocht tot een goed einde brengen. En nee, ik zal niet zeggen dat ik onmiddellijk opnieuw zou willen vertrekken. Maar ik moet wel bekennen dat de drie voorbije maanden de mooiste van mijn leven waren.'

De broer van Farouk begrijpt er nog altijd niets van. Hij zit stil te luisteren naar alle verhalen en schudt af en toe verbaasd met het hoofd. Hij had nooit gedacht dat zijn kleine broer het zou volhouden. En als hij eerlijk is, dan moet hij toegeven dat hijzelf nooit aan zo'n voettocht zou zijn begonnen. Hij had zelfs vriendelijk bedankt voor de mogelijkheid om enkele dagen te gaan meestappen met zijn kleine broer.

Eigenlijk valt het op dat er maar weinig vrienden en familieleden van Farouk aanwezig zijn. De kennissen van Marc zijn op de receptie ruim in de meerderheid. Maar hij lijkt zich daar niet aan te storen. Hij verwacht dat het echt feest voor hem wel zal losbarsten als hij weer in Borgerhout aankomt.

De meest opvallende afwezige is Sofie. Drie maanden eerder hadden Farouk en zijn vriendin nog hartstochtelijk afscheid staan nemen op de binnenkoer van het Oikoten-huis.

Hun relatie zou die tocht wel overleven, daarvan waren ze toen allebei overtuigd. Maar ergens centraal in Frankrijk was het toch tot een breuk gekomen. 'Misschien nog niet definitief', hoopt Farouk. 'Ik denk dat het allemaal nog wel te redden valt, als we eens goed met elkaar kunnen praten.'

Dan klapt Koen, één van de vaste stafleden van Oikoten, in de handen. Het is tijd voor het officiële gedeelte. De speeches, het applaus, de lofbetuigingen,... Niet te lang allemaal. Net lang genoeg om te beklemtonen dat de tocht echt wel een succes geworden is. Marc voert even het woord om uit te leggen hoe hij het drie maanden met zijn pupil heeft volgehouden.

En tot ieders verbazing wil Farouk zelf even iets zeggen. 'Ik heb uit deze tocht iets heel belangrijks geleerd: alles komt altijd in orde. Als je er maar hard genoeg je best voor doet.'

Dat optimisme zal hij de komende maanden nog goed kunnen gebruiken. 'Want het moeilijkste komt nog', zegt Koen. 'Tijdens zo'n tocht is het relatief eenvoudig om "een nieuw leven" te beginnen. Maar eens terug thuis zijn er zoveel verleidingen.'

Hij is niet cynisch, maar ook niet naïef. Aan de muren om hem heen hangen honderden foto's van vorige tochten. Sommige met succes afgesloten, andere voortijdig afgebroken. Sommige jongeren bleven het achteraf goed doen, anderen kwamen weer in de criminaliteit terecht. Het eindpunt halen, bleek niet altijd een garantie voor succes achteraf.

Maar Farouk staat er niet alleen voor. De komende zes maanden zal hij intensief begeleid worden door een medewerkster van de Antwerpse jeugdinstelling De Overstap. Katja moet hem helpen om een school te vinden, om zijn leven te structureren,... Ze is speciaal naar de receptie gekomen om al eens kennis te maken. En ze heeft wel goed nieuws meegebracht. Farouk dacht dat hij de eerste week na zijn thuiskomst in de Antwerpse instelling zou moeten doorbrengen en pas nadien definitief naar huis zou mogen. Maar hij krijgt een weekje respijt. Hij mag eerst naar huis, zodat hij daar even kan wennen en de kans krijgt om al zijn belevenissen te verwerken en te vertellen. Pas na een week wordt hij enkele dagen in de instelling verwacht. Vanaf dan zal ook besproken worden hoe het nu verder met hem moet.

Als Farouk met zijn ouders naar huis gaat, loopt hij bij de uitgang voorbij de kader met foto's van zijn trektocht, die klaarstaat om tussen alle andere aan de muur te worden gehangen. Hij stopt even om er een laatste trotse blik op te werpen. Centraal in de kader plakt een grote foto van de twee stappers tijdens een van hun meest winterse dagen: in de achtergrond een berglandschap bedekt met een dikke sneeuwlaag; vooraan twee dik ingeduffelde, maar stralende trekkers.

'Het gedicht van de laatste kans'

Het pad van de tocht is moeilijk te begaan
Je zult nooit weten hoe lang het zal gaan
Bij vlakke delen is de tocht vreselijk fijn
Maar bij de hobbels en kuilen doet het vreselijk pijn
De pijn is op geen één manier te verzachten
Je zult gewoon op betere tijden moeten wachten
Die zullen komen, dat moet het pad je beloven
Zodat iedereen tijdens zijn tocht zal blijven geloven
Het pad van de tocht is hard en oneindig lang
Wees sterk en verstandig en wees voor niemand bang
Je kunt niet vragen en niets weten
Maar één ding moet je weten
Het wordt een tocht om nooit te vergeten!

Drie dagen lang heeft Farouk aan het gedicht gewerkt. Het is het allereerste dat hij ooit in zijn leven geschreven heeft, en het heeft hem bloed, zweet en tranen gekost. Maar nu het klaar is, laat hij het met trots lezen. Hij vindt het een zoveelste overwinning op zichzelf. Schrijven is nooit zijn ding geweest, maar tijdens het stappen heeft hij inspiratie gevonden!

SONGTEKST VAN EEN JONGEN OP STAP

“THX Oikoten”

De miserie is begonnen, Oké, ik geef het toe.

Oikoten is gewonnen.

Maar één ding moeten ze zeker horen, na drie maanden ben ik herboren

En niemand die me nog komt storen.

Niet meer bij de bende horen, of

Back on the street, waar niemand me ziet,

Of me terug bezighouden met business of wiet,

Het leven van de straat ,

Of gewoon leven met de haat.

NEE, STOP!

Want nu weet ik hoe het leven gaat!

Want het leven is geen spel, je leeft in een hel,

En als je niet oplet word je wakker in een cel.

En toen begon ik brieven te schrijven,

Wachten tot Oikoten me kwam bevrijden,

Een week voorbereiden en dan naar Frankrijk rijden.

Stappend naar Spanje het slechte bestrijden,

En nu,... nu mag ik een nieuw leven leiden.

**ONDERZOEK
STAPSGEWIJS : NAAR EEN PROFIEL VOOR DE
OIKOTEN-TOCHTBEGELEIDER**

In 2006 voert Els De Kuyper een thesisonderzoek uit naar het profiel van de Oikoten-tochtbegeleider. Ze behaalt met deze thesis een master in de criminologische wetenschappen aan de Universiteit van Gent. Hieronder volgen de belangrijkste besluiten van dit onderzoek, zoals ze door Els geformuleerd worden.

Bij hun zoektocht naar de beste begeleiders heeft Oikoten doorheen de jaren een eigen selectieprocedure ontwikkeld. Vooraleer men tot één van de uitverko-
renen kan behoren, moet men het driedelig parcours bestaande uit de
brieveselectie, een eerste aftastend interview en een tweede, meer
diepergaand, interview doorlopen. Maar waarop wordt door de Oikoten-leden
gekeken tijdens de selectie?

Bij het beantwoorden van deze vraag worden twee pistes onderzocht: als eerste
wordt een intern werkdocument "een profiel voor de 'ideale' tochtbegeleider"
nader bekeken, waarna de werking van dit document aan de praktijk wordt ge-
toetst. Hieruit komt naar voor dat dit document wel degelijk zijn waarde be-
wijst in de praktijk en dus niet slechts dode letter is gebleven.

Om zelf een antwoord te kunnen bieden op mijn onderzoeksvraag: "Bestaat er
een profiel voor de Oikotenbegeleider" en, zo ja, "Wat houdt dit profiel in?",
heb ik, naast dit profiel dat reeds door Oikoten werd opgesteld, een bevraging
gedaan bij vierentwintig begeleiders en bij het Oikoten-team.

Het bekomen eindprofiel bevat negen eigenschappen die door de begeleiders
worden vernoemd en twaalf die van het team afkomstig zijn, maar vermits vijf
van deze eigenschappen gemeenschappelijk zijn, blijft er een profiel van zestien
eigenschappen over: open, humor, levenservaring, relativiseringsvermogen, grens-
afbakenend, zelfstandig, kwetsbaar, respectvol, rustig, zin, gelijkaardige erva-
ringen, doorzettingsvermogen, geduldig, inlevingsvermogen, avontuurlijk en rela-
tiverend. De volgorde van deze kenmerken is willekeurig zodat er geen voorrang
wordt verleend aan deze van één van beide groepen.

Na het bekomen van het profiel, worden ook nog enkele andere resultaten die
uit de interviews naar voor komen, maar waar door mezelf specifiek naar wordt
gevraagd, besproken. Zo blijkt dat de helft van de begeleiders reeds ervaring
heeft met (het werken met) jongeren, 1/6 met jongeren uit de Bijzondere
Jeugdzorg. Ook trekervaring is iets wat de helft reeds bezit. Omtrent hun mo-
tivering, die meestal heel persoonlijk van aard is en de verwachtingen die ze

zich op voorhand gesteld hebben, blijken ze heel goed aan het ideaal van Oikoten te voldoen. Enkel het uitstappen van de tocht wordt hier naar voor geschoven.

Naar mijn bevindingen zouden ongeveer tien van de vierentwintig begeleiders onder de benaming "avonturier" te plaatsen zijn. Iets meer dan 1/3 behoort dus tot de avonturiersgroep.

De helft van de begeleiders blijkt sociaal geschoold te zijn en 1/3 heeft ook echt een job in deze sector. 1/8 is van opleiding opvoeder, eenzelfde aantal blijkt ook in de Bijzondere Jeugdbijstand tewerkgesteld te zijn. Dit is toch wel een vrij groot aantal daar men bij Oikoten net altijd zo op hun hoede is voor opvoeders of mensen die dag in dag uit met deze jongeren werken. Opvallend is dat 1/6 van de begeleiders artistiek geschoold is, wat toch wel vrij veel is. Een ander in het oog springend feit is dat alle onderzochte begeleiders minimum uit een gezin met drie kinderen komen, de helft zelfs uit één met meer dan vijf.

Verder blijkt dat vrij weinig begeleiders, bij de vrouwen zelfs niemand, zelf kinderen hebben. Als dit dan al voorkomt, wordt meestal gewacht met het ondernemen van een tocht tot de kinderen wat ouder zijn. Tenslotte komt, bij het bekijken van de leeftijd, naar voor dat het merendeel van de begeleiders ouder is dan 35 jaar. Dit geldt vooral voor mannen, bij de vrouwen is het evenwichtig over de verschillende categorieën verdeeld. Slechts 1/6 blijkt jonger dan 30.

Doorheen de interviews wordt meermaals gewezen op het risico om begeleiders/mensen te selecteren naar je evenbeeld. Het feit dat het team de laatste jaren geprofessionaliseerd is kan hierdoor een weerslag hebben op de mensen die geselecteerd worden. Daarom lijkt het zeker belangrijk begeleiders bij de selectie te blijven betrekken of hun inbreng te verhogen. Ook de jongeren verdienen eigenlijk een plaats binnen het selectiecomité, zij blijven momenteel immers verbazingwekkend buiten beschouwing. Hun specifieke tochtveraring kan echter leiden tot een vernieuwende inbreng en het aanstippen van heel andere eigenschappen.

Nawoord van Oikoten: In 2006 wordt de selectieprocedure enigszins bijgestuurd. Zo wordt ondermeer gezocht naar een methode om meer kandidaat-begeleiders te kunnen zien. Dit leidt tot de invoering van een groepsgesprek. Ex-begeleiders worden niet alleen betrokken bij de gesprekken, maar ook bij de briefselectie. En we hebben ook voor het eerst een jongere bij de selectie betrokken: een positieve ervaring!

ENKELE VASTSTELLINGEN

In 2006 organiseert Oikoten 13 crisisonthemingen. Zoals geweten betreft het hier een projectvorm waarbij een jongere die in conflict ligt met de begeleiding van zijn/haar voorziening (of pleeggezin, begeleidingsdienst, ...) een 8-daagse tocht maakt in de vrije natuur, begeleid door een ervaren begeleider uit de Oikoten-reserve. Omdat deze begeleider niet betrokken is in het conflict, ontstaat er ruimte voor de jongere om afstand te nemen en tot rust te komen. Uitzonderlijk wordt ook gebruik gemaakt van de infrastructuur van Biez-Sart, waar een jongere een weekje opgenomen wordt in het gezin van Geert en Veerle, onze conciërges ter plaatse.

Ook al blijven vele jongeren het zien als een vorm van sanctie, die hen opgelegd wordt op straffe van verwijdering, slagen ze er toch vaak in om in die week te genieten van het aanbod en verwerven ze inzichten, waardoor ze het probleem in een bredere context kunnen plaatsen. Dat geeft nieuwe energie om de begeleiding verder te zetten. Opvallend: ons aanbod geraakt meer en meer gekend. Daardoor gebeurt het ook al eens dat een jongere zelf vraagt om een time-out. Het initiatief komt dus niet altijd vanuit de begeleiding. Bovenstaande overweging geeft ook aan dat het begrip "crisis" niet altijd op dezelfde manier moet begrepen worden: Wie ervaart de situatie als problematisch? Wie heeft nood aan afstand en rust? Waar zit de crisis precies? En waar zit de oorzaak? Oikoten kiest ervoor om deze vragen even naar boven te halen bij de start van een crisisontheming, maar ze verder te laten rusten. Het stappen zal haar werk wel doen.

In 2006 krijgt Oikoten een 36tal vragen voor een crisisontheming. Een aantal vragen komt niet in aanmerking, meestal wegens buiten de regio Vlaams-Brabant. Op een aantal vragen kunnen we niet ingaan omdat er een andere jongere aan het stappen is. Een aantal aanvragen worden ingetrokken nog voor er een project kan worden ingezet. Tegen de tijd dat er plaats is, is de crisis over.

Oikoten heeft in de voorbije 8 jaar 93 crisisonthemingen georganiseerd. We hebben dus al heel wat expertise opgebouwd en zitten een beetje te wachten tot ook de overheid dit erkent. Voorlopig moeten we het echter blijven doen met een zeer welkome, maar beperkte subsidie van de provincie Vlaams-Brabant.

In 2006 doen we voor het eerst een beroep op Katrien Dekeukeleire, die een stapweek met twee pony's organiseert. De pony's worden ingezet om de bagage te dragen, maar uiteraard geeft ook de omgang met de dieren een meerwaarde. Het blijkt wel niet zo simpel om elke avond een mooie staanplaats te versieren. We hopen in 2007 dit experiment te kunnen herhalen.

SAMENWERKINGSVERBAND TOOL

In 2006 wordt beslist om het aanbod crisisontheming van Oikoten samen te voegen met het time-outaanbod van het samenwerkingsverband TOOL. Oikoten is de werkgever van deze nieuwe time-outdienst voor Vlaams-Brabant.

Voortaan hebben voorzieningen één aanspreekpunt voor de organisatie van uitwisselingstime-outs tussen voorzieningen, werkttime-outs bij boeren en stapttime-outs (crisisonthemingen). In 2007 krijgt Jo Dewinter van TOOL er een nieuwe collega bij, Els Verbruggen.

Hiermee wil Oikoten de eerste stap zetten naar een volwaardig time-outaanbod voor de ganse provincie Vlaams-Brabant, de enige provincie waar zo een aanbod ontbreekt. We rekenen hiervoor op de steun van de Vlaamse overheid, maar botsen momenteel op een gebrek aan middelen.

In 2006 heeft Oikoten zeer actief meegewerkt aan het uitschrijven van een visietekst rond time-out. In de schoot van het Vlaamse time-outoverleg van de OSBJ zorgde de totstandkoming van deze tekst voor boeiende debatten. Het resultaat is een tekst waar Oikoten helemaal kan achter staan.

ONDERZOEK CRISISONTHEMING ALS TIME-OUT IN DE BIJZONDERE JEUGDZORG

In 2006 voert Vicky Leemans een onderzoek uit naar de tevredenheid van de voorzieningen die gebruik maken van het aanbod crisisontheming. Ze behaalt met dit eindwerk een graduaat assistent in de psychologie aan het PVCO in Ant-

werpen. Hieronder formuleert Vicky de belangrijkste besluiten van dit onderzoek.

MAAKT DE VOORZIENING GEBRUIK VAN TIME-OUT PROJECTEN EN ZO JA VAN WELKE?

Van de 22 vragenlijsten die ik ontvangen heb, maken 16 voorzieningen gebruik van time-out projecten en 6 niet.

Enkele redenen die door voorzieningen vermeld worden waarom ze geen gebruik maken van time-out projecten zijn:

- nog geen situaties gehad die ertoe leiden
- ze zorgen zelf voor extra opvang door extra middelen in te zetten
- bij een ambulante werking is het moeilijker om de jongeren hiertoe te motiveren

94% van de voorzieningen maakt gebruik van crisisontheming bij Oikoten. 81% maakt gebruik van een uitwisselingstime-out. 63% maakt gebruik van werkprojecten bij een boer. 50% maakt gebruik van andere time-out vormen, zoals: opname in K-dienst, eigen time-out projecten, interne uitwisseling tussen leefgroepen, de jongere tijdelijk terug naar huis sturen, andere stapprojecten...

HOE WORDT ER EEN KEUZE GEMAAKT VOOR EEN BEPAALDE VORM VAN TIME-OUT?

Op deze vraag worden in totaal 61 antwoorden gegeven en het percentage is hierop berekend. De drie factoren die het hoogst scoren zijn: afhankelijk van de problematiek (25%), afhankelijk van de beschikbaarheid op het moment van de crisis (23%) en afhankelijk van de leeftijd van de jongere (21%). Hierop volgen: afhankelijk van de duur van de crisis (13%), andere mogelijkheden (waaronder: interesse van de jongere, intensiteit van de crisis, schoolse aspecten en afhankelijk van het feit of er nog andere individuen bij de crisis betrokken zijn) (7%), afhankelijk van het geslacht van de jongere (5%), afhankelijk van de kostprijs van de time-out (5%) en afhankelijk van de duur van verblijf in de voorziening (2%).

IN WELKE SITUATIES KIEZEN VOORZIENINGEN VOOR EEN CRISISONTHEMING BIJ OIKOTEN?

Op de vraag wanneer men kiest voor een crisisontheming bij Oikoten, hebben een aantal voorzieningen vrij algemeen geantwoord en eigenlijk meer aangegeven wanneer ze gebruik maken van een time-out project. Voorbeelden hiervan zijn: in een extreem vastgelopen situatie, om een negatieve spiraal te doorbreken, als denkoefening, in een crisissituatie waarbij de jongere niet naar huis kan, maar op dat moment ook geen krediet meer heeft bij de begeleiding, wanneer het na verschillende pogingen niet lukt om een escalerende, agressief geladen relatie tussen de jongere en de instelling te doorbreken.

Uit de reacties van de voorzieningen die wel duidelijk aangeven wanneer zij kiezen voor een crisisontheming bij Oikoten, komt onder andere naar voor dat men vooral voor een crisisontheming kiest wanneer men belang hecht aan het onthemde aspect van de crisisontheming (het afsnijden van de vertrouwde omgeving) en hoopt dat dit een positieve energie zal opwekken bij de jongere.

Ook wanneer men verwacht dat het één - één contact tussen jongere en begeleider een gunstig effect zou hebben, is dit een belangrijke reden om voor crisisontheming bij Oikoten te kiezen, evenals het feit dat de jongere begeleid wordt door een externe begeleider (die zowel voor de jongere als voor de voorziening een neutrale persoon is en geen meldingsplicht heeft tegenover de voorziening).

Verder wordt er voor crisisontheming gekozen wanneer het de schoolprestaties of het dagprogramma (bijvoorbeeld leercontract) van de jongere niet in het gedrang brengt of net wanneer het op school dramatisch verloopt of wanneer een schooljaar sowieso geen kans van slagen meer heeft. Hiermee wordt bedoeld dat voor sommige jongeren hun schooljaar nog niet verloren is als ze een week gaan stappen en voor anderen loopt het op school toch al zo slecht, dat hun schooljaar sowieso al verloren is. Wanneer het op school nog relatief goed loopt of de jongere is bijvoorbeeld op leercontract en men verwacht dat hij een te grote achterstand zal oplopen door een week te gaan stappen, zal men eerder geneigd zijn naar een andere vorm van time-out te zoeken, zoals bijvoorbeeld een uitwisseling tussen voorzieningen, waarbij de jongere nog naar school kan blijven gaan.

Andere elementen die meespelen, zijn de interesse van de jongere, zijn fysieke conditie en de beschikbaarheid van crisisontheming.

ZIJN ER BEPAALDE SITUATIES WAARIN DE VOORKEUR WORDT GEGEVEN AAN EEN ANDERE VORM VAN TIME -OUT DAN EEN CRISISONTHEMING BIJ OIK OTEN?

Op deze vraag is het meest voorkomende antwoord dat de voorkeur wordt gegeven aan een andere vorm van time-out in situaties waarbij het belangrijk is dat het dagprogramma (school, leercontract) kan doorlopen (19%).

Ook afhankelijk van de leeftijd (14%) wordt er gekozen voor een andere vorm van time-out. Crisisontheming is enkel toegankelijk voor jongeren tussen 14 en 18 jaar.

Bij 10% van de antwoorden wordt er voor een andere vorm van time-out gekozen als een crisisontheming niet onmiddellijk beschikbaar is.

Andere redenen die aangehaald worden om voor een andere vorm van time-out te kiezen zijn: als de jongere niet over een goede conditie beschikt, als het niet aansluit bij de interesse van de jongere, afhankelijk van de noden en de problematiek van de jongere, wanneer men wil dat de time-out langer dan een week duurt, bij een te grote psychische problematiek, bij zware overtredingen of bij te grote agressieaanvallen.

HEEFT DE JONGERE ZELF INSpraak BIJ DE KEUZE VAN HET SOORT TIME-OUT?

Het percentage is berekend op het aantal voorzieningen dat gebruik maakt van time-out projecten (16).

Bij 38% van de voorzieningen heeft de jongere soms inspraak bij de keuze van het soort time-out.

Bij 31% van de voorzieningen heeft de jongere altijd inspraak.

Bij 25% heeft de jongere geen inspraak.

Bij de voorzieningen waarbij de jongere soms inspraak heeft bij de keuze van het soort time-out, is dit overwegend afhankelijk van de beschikbaarheid, de aard van de crisis en van het feit of de time-out al dan niet echt sanctionerend van aard is. Als het time-out project waarvoor de jongere een voorkeur heeft niet onmiddellijk beschikbaar is, wordt er gekozen voor een ander project dat op dat moment wel beschikbaar is. Wanneer een time-out louter sanctionerend van aard is, heeft de jongere ook geen inspraak bij de keuze.

HOE ZIET EEN IDEEAAL TIME-OUT PROJECT ERUIT VOLGENS DE BEVRAAGDE VOORZIENINGEN?

Deze vraag is een open vraag, waarop de voorzieningen een time-out project kunnen omschrijven zoals zij het als ideaal zien. Slechts 12 voorzieningen hebben deze vraag beantwoord.

Een snelle opstart van de time-out wordt 6 maal vermeld. Dit als signaal naar de jongere toe, maar ook om de leefgroep te ontlasten.

Zelf de duur van de time-out kunnen bepalen wordt 3 maal vermeld.

Een breed gamma van time-out mogelijkheden wordt 2 maal vermeld.

Een time-out project met een duidelijke visie wordt 2 maal vermeld.

Enkele andere punten die 1 x vermeld worden zijn:

- een goede informatieoverdracht voor en na
- geen uitsluiting van jongeren met een licht mentale handicap
- ondersteuning van het achterblijvende team en aandacht aan "daarna"
- de huidige mogelijkheden voldoen qua inhoud en regelgeving
- crisisontheming bij Oikoten is ideaal
- nog meer regionaal aanbod van time-out projecten
-

BENT U TEVREDEN OVER DE CRISISONTHEMING BIJ OIKOTEN?

Op deze vraag antwoorden 13 van de 16 voorzieningen. De overige 3 voorzieningen hebben nog geen gebruik gemaakt van een crisisontheming bij Oikoten.

Door 46% van de voorzieningen wordt de crisisontheming geëvalueerd met een 8, door 31% met een 7, door 15% met een 6 en door 8% met een 10.

De crisisontheming wordt dus goed tot zeer goed geëvalueerd.

WAT VINDEN VOORZIENINGEN POSITIEF AAN DE CRISISONTHEMING BIJ OIKOTEN?

Deze vraag is ook een open vraag, waarbij de voorzieningen hun algemene evaluatie extra kunnen toelichten en aangeven wat ze precies positief vinden aan de crisisontheming bij Oikoten. In totaal worden op deze vraag 28 antwoorden gegeven. Het percentage is berekend op de 13 voorzieningen die hierop geant-

woord hebben.

De inzet om een crisisontheming snel te laten opstarten, wordt door 38% van de voorzieningen vermeld. Oikoten organiseert binnen de week na de aanvraag een intakegesprek, waarbij alle partijen bevestigd worden over de crisissituatie en waarbij er een overeenkomst wordt gesloten. Onmiddellijk hierna start de voetocht.

Het onthemende karakter van de crisisontheming wordt door 31% van de voorzieningen vermeld. De kracht van ontheming laat zich ook voelen bij een crisisontheming, ook al gaat het slechts om een korte periode. De jongere wordt in een voor hem onbekende stemming gebracht doordat hij uit zijn vertrouwde omgeving gehaald wordt, in de natuur verblijft en fysieke inspanningen doet. Dit zet aan tot reflecteren.

Het feit dat er een externe begeleider meegaat wordt door 31% van de voorzieningen vermeld. Het gaat hier om een begeleider, die zowel een neutrale persoon voor de jongere, als voor de voorziening is en dus niet betrokken bij het conflict. Hij heeft geen meldingsplicht tegenover de voorziening, hij stap met de jongere mee en kan als klankbord fungeren wanneer de jongere hier behoefte aan heeft.

Dat Oikoten een duidelijke visie heeft wordt door 23% van de voorzieningen vermeld.

De rust die een crisisontheming biedt om na te denken, wordt door 23% van de voorzieningen vermeld.

De goede communicatie met Oikoten wordt door 15% van de voorzieningen vermeld. Elke crisisontheming wordt voorafgegaan door een intakegesprek en na de crisisontheming wordt er opnieuw afgerond met een gesprek.

Het feit dat het om een actieve time-out gaat (de jongere stap elke dag een groeiend aantal kilometers), wordt door 15% van de voorzieningen als positief aangehaald.

WELKE PUNTEN ZIJN ER VOLGENS DE VOORZIENINGEN NOG VOOR VERBETERING VATBAAR?

23% van de voorzieningen zou een nog vlottere beschikbaarheid willen, maar zijn zich er van bewust dat dit omwille van beperkte subsidies momenteel onmogelijk is.

15% van de voorzieningen vindt dat er een tekort aan nazorg is en dat de opvol-

ging niet claimend genoeg is. Vermoedelijk verwachten zij nog een verdere opvolging na het afrondingsgesprek.

Andere aspecten die aangehaald worden:

- nog meer op maat van de jongere en de voorziening werken
- opvang voor het achterblijvende team
- de financiële meerprijs is een nadeel
- meer contextgerichte visie
- soms te grote betrokkenheid op de jongere en enkel hun kant van het verhaal zien

HET VERLOOP VAN DE BEGELEIDING VÓÓR DE CRISISON THEMING EN ONMIDDELIJK NA DE CRISISONTHEMING

Hierbij is het de bedoeling om enkele concrete crisisonthemingen te evalueren. Enkele voorzieningen willen de antwoorden over concrete situaties niet beantwoorden omwille van de privacywet. In totaal heb ik de volledige evaluatie van 22 crisisonthemingen ontvangen en van 1 crisisontheming deels.

Van deze 22 crisisonthemingen, beschik ik van 19 gevallen over extra achtergrondinformatie. Hieruit is af te leiden dat de meest voorkomende aanmeldingsproblematieken het overtreden van regels, conflicten met begeleiding, problemen op school, diefstal, depressie, agressief gedrag en weglopen zijn. Andere voorkomende problemen zijn druggebruik en automutilatie. Doorgaans is de aanleiding van de aanmelding voor een crisisontheming, een combinatie van meerdere problemen. Dit komt overeen met wat volgens de theorie de meest voorkomende aanmeldingsproblematieken voor een time-out zijn. De grootste groep van jongeren die deelgenomen hebben aan een crisisontheming zijn 16, 17 en 18 jaar. Daarnaast zijn er nog twee 14 jarigen en één 15 jarige. Het aantal jongens en meisjes is ongeveer gelijk.

Er wordt de voorzieningen gevraagd om eerst op een schaal van 1 tot 10 aan te duiden hoe de begeleiding verloopt vóór de crisisontheming en vervolgens ook op een schaal van 1 tot 10 aan te duiden hoe de begeleiding verloopt vlak na de crisisontheming (waarbij 1 negatief is en 10 positief).

Wat me hierbij opvalt, is dat een groot aantal van de voorzieningen het verloop van de begeleiding vóór de crisisontheming hoog scoren, waarbij ik me dan afvraag waarom men beroep doet op een crisisontheming. Bij slechts 2 gevallen schrijft men expliciet gekozen te hebben voor een crisisontheming als positieve afronding van de begeleiding. In de andere gevallen vermoed ik dat het hier mis-

schien om een zekere loyaliteit tegenover de jongere gaat.

Slechts in 4% van de gevallen zakt de evaluatie met 3 punten na de crisisontheming. Het gaat hier om een situatie waarbij de voorziening onmiddellijk na de crisisontheming beslist dat de jongere eigenlijk totaal niet in de voorziening past, waarna de jongere doorverwezen wordt. Bij andere cases van deze voorziening heeft de crisisontheming wel een gunstige invloed op de begeleiding. In 30% van de gevallen verloopt de begeleiding vlak na de crisisontheming hetzelfde als vóór de crisisontheming.

In 17% van de gevallen is de evaluatie van de begeleiding met 1 punt gestegen na de crisisontheming.

Bij 22% van de cases is de evaluatie van de begeleiding met 2 punten gestegen na de crisisontheming, in 9% met 3 punten en in 13% met 4 punten. Bij 4% stijgt de evaluatie met 5 punten na de crisisontheming.

Het gemiddelde is een stijging van 2 punten. In de meeste gevallen heeft de crisisontheming een positieve invloed op het verloop van de begeleiding.

OP WELKE VLAKKEN HEEFT DE CRISISONTHEMING EEN INVLOED GEHAD?

Wat betreft de relatie met de andere jongeren heeft de crisisontheming in 55% van de gevallen geen invloed gehad, in 37% van de gevallen een positieve invloed en in 9% een negatieve invloed.

Bij 23% is er een positieve invloed op de schoolse situatie, bij 64% is er geen invloed op de schoolse situatie, bij 9% een negatieve invloed en bij 5% weet men niet of er enige invloed geweest is.

De relatie met thuis is in 45% van de gevallen positief beïnvloed door de crisisontheming en bij 45% heeft de crisisontheming geen invloed gehad op de relatie met thuis. Bij 5% heeft de crisisontheming een negatieve invloed gehad en nog bij 5% weet men niet of er enige invloed geweest is.

We kunnen hier stellen dat de crisisontheming vaak geen invloed gehad heeft, in vrij veel gevallen een positieve invloed en slechts in zeer weinig gevallen een negatieve invloed.

Wat hier vooral opvalt is dat in vrij veel gevallen de relatie met thuis positief beïnvloed wordt.

HEEFT DE VOORZIENING ZELF IETS VERANDERD IN DE AANPAK VAN DE JONGERE NA DE CRISISONTHEMING?

Omdat een crisisontheming een rust- en reflectiemoment is voor zowel de jongere als voor de voorziening, vraagt Oikoten de voorzieningen om gedurende de crisisontheming eens na te denken of ze zelf eventueel iets kunnen veranderen in hun aanpak van de jongere.

In dit onderzoek wordt bij de voorzieningen nagevraagd of ze zelf iets veranderd hebben in de aanpak van de jongere na de crisisontheming.

In 55% van de gevallen zegt de voorziening zelf ook iets veranderd te hebben in de aanpak van de jongere en in 45% van de gevallen heeft de voorziening niets veranderd.

Enkele voorbeelden van punten die voorzieningen veranderd hebben na de crisisontheming:

- concreter perspectief besproken en naar toe gewerkt
- de jongere meer autonomie geven, vb: overstap naar kamertraining of overstap van kamertraining naar begeleid zelfstandig wonen, starten met een fasensysteem
- regelmatig een periode buiten de voorziening voorzien
- in de voorziening zelf gezorgd voor een ruimte waar de jongeren af en toe alleen kunnen zijn
- de crisisontheming heeft de voorziening geïnspireerd om op zoek te gaan naar alternatieven buiten de residentiële opvang
- de voorziening is zelf terug positief geëngageerd tegenover de jongere
- beslist om de jongere terug naar huis te sturen

VERBLIJFT DE JONGERE NOG STEEDS IN DE VOORZIENING?

In 18% van de gevallen verblijft de jongere nog steeds in de voorziening, in 82% van de gevallen niet meer. Hiervan heeft 28% de voorziening gewoon verlaten op de leeftijd van 18 jaar, 67% van de jongeren is doorverwezen en van 6% wordt expliciet vermeld dat het een gewoon einde van de begeleiding is. Onder de 67% van jongeren die doorverwezen zijn, zit 42% die terug naar huis zijn. In een aantal gevallen gaat het om een effectieve doorverwijzing, waarbij de jongere door de voorziening naar huis gestuurd wordt, in afwachting van nieuwe oplossingen of eventueel een nieuwe uitspraak van de jeugdrechter.

Andere zijn gewoon terug thuis omdat een begeleiding afgerond is of omdat de thuissituatie het opnieuw toelaat. Omdat niet elke voorziening deze vermelding maakt, zijn hier geen exacte cijfers over.

Van de overige doorverwijzingen is 17% doorverwezen naar een pleeggezin en nog 17% naar een gemeenschapsinstelling. 8% van de doorverwijzingen gebeurt naar een ambulante therapie, 8% naar begeleid zelfstandig wonen en 8% naar

een residentiële private instelling BJB

BIEZ-SART

2006 IN BIEZ-SART

Jaarverslag? Jaarverslag!

Dan moeten we het dus hebben over wat er hier hoofdzakelijk gebeurd is in 2006?

In volgorde van belangrijkheid (voor Oikoten) is dat geweest: het ontvangen van allerlei jongeren in het kader van allerlei projecten; het terrein en huis van "les Joocques" onderhouden en pogen verbeteringen aan te brengen...; een goeie verstandhouding proberen op te bouwen met alle betrokkenen hier...

Maar daarmee weet niemand iets concreet en bovendien is onze functie op "les Joocques" doorspekt met ons privé-leven dat zich eveneens hier afspeelt. Een woordje meer uitleg is dus misschien wel handig.

Als bevoorrechte getuigen zien we hier in 2006 een heel aantal jongeren met zeer uiteenlopende beweegredenen passeren.

Ze komen in groep vanuit een residentiële voorziening op 'activiteit' of 'op kamp', duidelijk 'met' of 'tegen' hun goesting. Ze komen met hun begeleid(st)er op voorbereiding voor hun tocht, de allereerste stappijnen ondervinden, in zichzelf gekeerd of heel erg in hun nopjes... . Enkelen komen hier eventjes op doortocht, anderen gewoon voor de ontspanning op weekend of 2- daagse. En nieuw is dat er de laatste maanden regelmatig vanuit het Antwerpse een groepje jongeren met begeleiding drie dagen op werkproject komt. Dat alles zien we van op een zekere afstand, letterlijk van de andere kant van de gang of de tuin... en toch met betrokkenheid bij een warme kom soep of een "Hebt ge goed geslapen?"

Wat ons steeds opnieuw opvalt, is dat deze plek die 'gasten' precies wel iets doet. Het lijkt of ze er niet onbewogen bij blijven. Wat er precies beweegt, weten we niet en 't zal wel erg verschillen bij de jongeren onderling, maar een opvallend voorbeeld is dat geen van die gasten ook maar één sigarettenpeuk op de grond gooit! Doen ze die netjes in de peukenpot eenvoudigweg omdat wij dat gevraagd hebben? Doen die mannen zo hun best om de boel hier heel proper achter te laten of om heel hard te werken voor ons schoon ogen? Het gaat hier

meestal om die jongeren, die door verscheidene maatschappelijke actoren benoemd worden als, 'probleemjongeren', 'jongeren met sociaal onaangepast gedrag', soms ronduit 'criminele jongeren' enz.

We doen geen wetenschappelijke analyse en het gaat ook niet om die sigarettenpeuk natuurlijk, maar om iets veel belangrijker.

Het lijkt er wel op dat die jongeren, zonder uitzondering, hier de ruimte vinden om zich graag(!) te tonen in hun schoonste zelf.

We hebben het ook van iets dichterbij mogen meemaken met de twee meisjes die een week in ons gezin op crisisontheming kwamen. Het laatste meisje heeft het zelf letterlijk zo verwoord.

En de sceptici onder u zullen denken: ja, zo' n kort verblijf, dat is niet moeilijk! En dan nog afgezonderd van alle verleidingen, afgezonderd van de wereld,....

Er zullen wel allerlei factoren hierin meespelen: de natuur, de rust, de afwezigheid van de ziljoenen prikkels die deze jongeren gewoon zijn, het terrein, het huis en volgens mij niet in het minst de aaibaarheidsfactor van onze kinderen, die hier ook duidelijk aanwezig zijn.

Waar het ook allemaal aan ligt, het laat ook ons niet onbewogen.

Hierdoor dragen we hopelijk ons steentje bij aan de doelstellingen van Oikoten, door jongeren uit te nodigen in een uitdagende mooie omgeving, om te experimenteren met andere rolpatronen dan die van de probleemjongere.

Als we dat alleen al doen door hier gewoon met onze kinderen te wonen, dan is succes verzekerd voor 2007. In het laatste kwartaal zal de aaibaarheidsfactor nog verhogen in aantal. Nummer 3 is in aantocht.

Dus als onze kinderen een vertragingsfactor zijn in de uit te voeren werken hier, hebben ze dat bij deze toch weer goed gemaakt! En intussen is er met ondersteuning van gekende en nieuwe vrijwilligers toch gezorgd voor een balustrade voor de trap van de slaapzolder, het vernissen van de vloer van diezelfde zolder, de installatie van een degelijke keuken in de conciërgewoning, de opruim van de gerooide bomen, de aanplant van een nieuwe haag, het onderhoud van het touwenparcours en zoveel werken en werkjes meer.

En voor al het werk dat dit jaar dient te gebeuren gaan we het luik werkprojecten en werkdagen met vrijwilligers echt meer moeten uitbouwen. Het belooft

nog een mooi en boeiend 2007 te worden in Biez-Sart bij die van Les Joocques. En bij Oikoten dus ook wat ons betreft.

Groetjes,

Veerle Maes en Geert Borms

WESTKERKE

EPILOOG

Zoals jullie al in het vorige jaarverslag konden lezen, had Oikoten grootse plannen om in het West-Vlaamse Westkerke een tweede Biez uit te bouwen, een centrum waar jongeren en begeleiders op adem konden komen, een uitvalsbasis voor werkprojecten bij lokale boeren, een startpunt voor onze onthemingstochten.

Onze ex-Oikoten-begeleider, Karel Beyens, was bereid om samen met Katrien zijn intrek te nemen in Westkerke. Hij zou in eerste instantie de infrastructuur klaarmaken om daarna te starten met het onthaal van jongeren.

Karel, Katrien, het Oikoten-team en talrijke vrijwilligers staken de handen uit de mouwen en tegen het begeleidersweekend van eind juni stonden we al een hele stap verder.

Helaas werd toen ook stilaan duidelijk dat de verwachtingen van de eigenaars niet overeenkwamen met de plannen en prioriteiten van Karel en Oikoten. Die verschillen bleken uiteindelijk onoverbrugbaar. Daarom werd in 2006 besloten om de samenwerking stop te zetten.

HERSTELBEMIDDELING

PROJECT VRIJWILLIGERS: TWEEDE WERKINGSJAAR

In de twee voorgaande jaarverslagen konden jullie de ontwikkeling en opstart van onze vrijwilligerswerking lezen. Dit jaar zullen we u verder informeren over de voortgang van het project en zullen we, op basis van de beschikbare info en ervaring, reflecteren over de doelstellingen en het concept.

VERDERE EVOLUTIE VAN HET PROJECT

De training

Na de werving, selectie en opleiding starten we in 2006 met de training van de vrijwilligers. Concreet betekent dit dat de vrijwilligers samen met de professionele bemiddelaars dossiers opnemen. Na enkele observaties nemen de vrijwilligers stelselmatig meerdere aspecten van de bemiddeling zelf op. De training is rond zodra de vrijwilliger een bemiddeling zelfstandig afrondt, met ondersteuning of observatie door de professionele bemiddelaar. De trainingsperiode varieert tussen 6 en 8 maanden, afhankelijk van de aard van de dossiers, het 'groeiproces' van de vrijwilliger en de beschikbare tijd van zowel vrijwilliger als professionele bemiddelaar.

Deze training is een boeiende en leerrijke periode. Voorafgaand aan de trainingsperiode worden de werkwijze, procedure, rapportage, methodiek, enz. binnen het project herstellbemiddeling minderjarigen nogmaals uitgeklaard en op elkaar afgestemd. Dit leidt tot een aanpassing of verbetering van het draaiboek, zodat het kader waarbinnen de vrijwillige en professionele bemiddelaars werken uniform is.

Elke bemiddelaar traint drie vrijwilligers. Aangezien velen naast hun engagement als vrijwilliger nog een (betaalde) job hebben, is het niet steeds eenvoudig om de agenda's van de vrijwilligers af te stemmen op die van de professionele bemiddelaars.

De training is voor de professionele bemiddelaars een tijdsintensieve maar ook leerrijke, aangename en inspirerende periode. Als bemiddelaar is het steeds aangenaam om na een huisbezoek te reflecteren over het gesprek. De reflecties van de vrijwilligers en bespreking doen je steeds stilstaan bij je eigen houding, handelen en methodiek. Meer dan eens leiden deze concrete dossierbesprekingen tot meer fundamentele, zelfs ethische discussies.

Maar het meest treffende tijdens deze huisbezoeken is de opstelling van de vrijwilligers of, anders gezegd, het contact of de relatie die zij aangaan met de partijen. Zij nemen uitgebreid de tijd voor het verhaal van mensen, 'het informele contact'. Zij hebben een grote interesse voor de verhalen van de partijen en dit vanuit de positie van medeburger, van mens tot mens, zonder buiten hun rol van bemiddelaar te treden.

Deze ervaring wordt binnen de werkgroep gekaderd aan de hand van bepaalde teksten, waarbij ruimer wordt stilgestaan bij het project. Het betreft hier het **belang van de ontmoetingsgraad bij vrijwilligers**.

Professionele bemiddelaars hebben automatisch een andere, meer beroepsmatige verhouding tot daders en slachtoffers, en bewust of onbewust vertaalt zich dat in het contact met de partijen. Professionelen en vrijwilligers hebben ook niet hetzelfde referentiekader. Vrijwilligers halen hun tevredenheid vooral uit de kwaliteit van het contact of uit de ontmoeting met de mensen. Voor de professionele bemiddelaar geldt dit ook, maar relatiever, aangezien zij tevens betaald worden voor hun job.

De eerste dossiers

In juli 2006 starten de eerste vrijwilligers met hun eigen dossiers. Hieronder worden kort enkele cijfergegevens vermeld. Vermits deze cijfers nog beperkt zijn, kunnen we hier echter weinig algemene conclusies uit trekken.

Tabel 1: Aantal dossiers van vrijwilligers

Opgestart in 2006 (vanaf juli)	30
Afgesloten in 2006	17
Nog lopende	13

De vrijwilligers nemen in 2006 30 dossiers op. In deze dossiers zijn 45 daders en 34 slachtoffers betrokken. Wanneer we naar de periode juli - december 2006 kijken, betekent dit dat de vrijwilligers 30% van het totaal aantal dossiers opnemen.

Tabel 2: Verloop van het bemiddelingsproces

Bemiddelingsproces per interactie	
Volledig doorlopen	7
Volledige overeenkomst	5
Geen akkoord	2

Voortijdig beëindigd	2
Dader haakt af	1
Slachtoffer haakt af	1
Louter contactname	11
Alles is reeds geregeld	2
Slachtoffer heeft geen vraag meer	9
Totaal	20

Van de 30 opgestarte dossiers worden er in 2006 17 afgesloten. Het betreft 17 dossiers met 20 interacties tussen een dader en een slachtoffer. De resultaten van het bemiddelingsproces komen grotendeels overeen met de algemene cijfers binnen het project herstelbemiddeling minderjarigen. Op basis van de absolute cijfers kan men hier de indruk krijgen dat er weinig bemiddelingen volledig worden doorlopen. De reden hiervoor kan zijn dat dossiers waar alles al geregeld is of waar het slachtoffer geen vraag heeft, sneller kunnen afgesloten worden en dus 'oververtegenwoordigd' zijn in de afgesloten dossiers.

Momenteel is het, gezien de beperkte aantallen dossiers en korte periode waarin de vrijwilligers gewerkt hebben, te vroeg om verdere conclusies te trekken. Volgend jaar zullen we een betere analyse van de dossiers van de vrijwilligers kunnen maken.

EVALUATIE

Eerste bevraging partijen

Aangezien de overheid niet reageert op een vraag vanuit de KULeuven naar wetenschappelijk onderzoek, trachten we dit jaar via andere kanalen bepaalde aspecten van de vrijwilligerswerking te evalueren.

Katrien Nys, studente Criminologie KULeuven en tevens stagiaire bij BAL, is geïnteresseerd om in haar eindwerk bepaalde aspecten van het vrijwilligersproject te evalueren. In overleg met het bemiddelingsteam verkiest ze haar onderzoek toe te spitsen op de vraag "hoe vrijwillige bemiddelaars ervaren en gepercipieerd worden door de partijen (dader en slachtoffer)". Over deze perceptie is immers nog maar weinig geweten, ook in de internationale literatuur.

Partijen worden aan de hand van een vragenlijst bevroegd over de bemiddeling, de bemiddelaar en het gegeven dat de bemiddelaar een vrijwilliger is. Vooraf

wordt niet meegedeeld dat de bevraging zich op de vrijwilliger richt, maar op de bemiddeling in het algemeen... dit om sociaal wenselijke antwoorden te vermijden en de motivatie tot deelname niet te beïnvloeden. We zijn verheugd dat twee derde van de partijen bereid blijkt mee te werken aan een interview.

Zelf zijn we zeer nieuwsgierig naar de resultaten, en ietwat ongerust vragen we ons af: 'Wat als dit negatief is?' Want dit zou betekenen dat de vooropgestelde hypothesen en doelen van het project ondergraven worden. We zijn dan ook verheugd dat de eerste antwoorden over het algemeen positief klinken, en dit in de eerste bemiddelingen die de vrijwilligers zelf opnemen.

De eerste interviews tonen aan dat partijen niet steeds op de hoogte zijn van het feit dat de bemiddelaar een vrijwilliger is. We spreken daarom af dat de vrijwilligers dit in de toekomst bewuster ter sprake brengen in het eerste gesprek.

Verder voelen we ons door de eerste reacties gesterkt in de realisatie van de vooropgestelde doelen en hypothesen. Onze overige indrukken op basis van deze interviews nemen we op in het volgende deel, waar we stilstaan bij de vooropgestelde doelen van het project.

Evaluatie doelstellingen

Graag willen we even stilstaan bij twee van de vooropgestelde doelstellingen van het project en dit vanuit onze eigen ervaringen, het cijfermateriaal en de eerste resultaten van het onderzoek door Katrien Nys.

1/ De ruimere samenleving binnen de herstelrechtelijke afhandeling betrekken

Bij de opstart van het project beogen we hiermee het volgende: 'De vrijwilliger nodigt de partijen uit om in dialoog te gaan aangaande het conflict en faciliteert deze communicatie. Hij vertegenwoordigt dus niet het belang van de samenleving. De vrijwillige bemiddelaar staat als vertegenwoordiger van de samenleving 'dichter' bij de partijen dan de beroepskracht, waardoor deze manier van werken door de partijen als drempelverlagend kan worden ervaren. Op deze wijze slagen we erin om de brede samenleving te doen participeren bij het omgaan met criminaliteit. Het vertrouwen van mensen in de samenleving wordt versterkt wanneer men ervaart dat medeburgers zich vrijwillig inzetten voor de proble-

men van een ander.'

Zowel onze eigen ervaringen tijdens de gezamenlijke huisbezoeken met de vrijwilligers als de resultaten van de eerste interviews, onderschrijven bovenstaande hypothese. Uit het onderzoek blijkt voorlopig dat partijen vertrouwen hebben in de vrijwilliger - bemiddelaar. Het feit dat het een vrijwilliger is, werkt drempelverlagend en men voelt zich sneller op zijn gemak.

Uit criminologisch onderzoek weten we dat partijen, en dan vooral slachtoffers, hun vertrouwen vaak verliezen, dit niet alleen ten aanzien van de dader maar ook ten aanzien van de samenleving. Het feit dat mensen uit de samenleving dit engagement opnemen, wordt enorm geapprecieerd door alle respondenten. Het kan een belangrijke stap zijn om het geschonden vertrouwen in de samenleving te herstellen. Ook voor daders kan het een signaal zijn dat justitie niet zo polariserend en dogmatisch omgaat met conflicten als men soms wel denkt.

2/ Het realiseren en garanderen van een veralgemeend kwaliteitsvol aanbod

Hierboven wordt reeds aangehaald dat het contact tussen de vrijwilliger en de partijen een andere dimensie heeft dan bij de professionele bemiddelaars, dit vanuit hun positie als vrijwilliger. We kunnen hier spreken van een **extra meerwaarde of dimensie** die professionele bemiddelaars, juist vanuit het feit dat dit hun job is, niet kunnen realiseren. We durven dus te stellen dat vrijwilligers in de mogelijkheid zijn om een extra kwaliteit binnen te brengen in de bemiddeling, die niet realiseerbaar is door professionele bemiddelaars. Uit het onderzoek blijkt eveneens dat partijen deze andere positionering van de vrijwilliger als positief ervaren. Een vrijwilliger zal gemakkelijker meer tijd nemen, minder doelgericht werken of gefocust zijn op bepaalde aspecten.

Bovenstaande dynamiek of ontmoetingsgraad die zich afspeelt in een bemiddeling, kan een meerwaarde betekenen voor het bemiddelingsproces; een meerwaarde die met professionele bemiddelaars niet (altijd) realiseerbaar is. Vrijwilligers zien het slachtoffer en de dader, vanuit hun relatie als medeburger, meer als een persoon die slachtoffer of dader is. Zodoende hebben vrijwilligers meer oog voor de totale persoon. Als professionele bemiddelaar is de kans groter dat je een partij als slachtoffer of dader benadert, wat eveneens invloed heeft op het contact, de relatie die je met deze partij aangaat.

Uit het onderzoek blijkt dat partijen tevreden zijn over de **deskundigheid** van de vrijwilligers. Van bij de start van het project hechten wij hier zelf, net als onze partners - waaronder het Parket-Generaal - veel belang aan. Om deze reden wordt er ook uitgebreid tijd en ruimte genomen voor degelijke opleiding en training. We zijn dan ook verheugd dat onze eigen vaststellingen bevestigd worden door de partijen zelf.

Eénmaal een bemiddeling opgestart, is het belangrijk dat er **intensief** kan gewerkt worden. Dit tijdsaspect impliceert soms een moeilijke evenwichtsoefening. Naast een fulltime job nog tijd vrijmaken voor dossiers blijkt uit de inleidende reflectie van de vrijwilliger niet steeds evident te zijn. Bemiddeling is geen engagement dat je 'tussen de soep en de patatten' opneemt, maar waar je je hoofd ook echt voor vrijmaakt. Anderzijds is het bewonderenswaardig welke energie en tijd de vrijwilligers in hun bemiddelingsdossiers leggen.

We zien dat zij, éénmaal een bemiddeling opgestart, zeer intensief werken in hun bemiddelingen. Partijen kunnen volledig op hun bemiddelaar rekenen, en de vrijwilliger zal alle inspanningen leveren die vereist zijn opdat een bemiddeling alle kansen krijgt; inspanningen die niet steeds haalbaar zijn voor een professionele bemiddelaar.

Zo gaat één vrijwilliger een jongere in Mol bezoeken om enkele boodschappen indirect uit te wisselen, dit terwijl het slachtoffer verder geen echte verwachtingen heeft. Een andere vrijwilliger heeft meerdere contacten tussen dader en slachtoffer. Ook hier heeft het slachtoffer geen verwachtingen, maar heeft de dader zelf vragen naar het slachtoffer toe.

Via huisbezoeken wordt maximaal geëxploreerd in welke mate partijen een bemiddeling wensen op te nemen. Of ter voorbereiding van een gezamenlijk gesprek wordt een extra huisbezoek gepland bij één partij. Vanuit tijdsoverwegingen zal het engagement van een professionele bemiddelaar soms minder ver kunnen reiken. Een professionele bemiddelaar zal bijvoorbeeld sneller overwegen telefonisch contact op te nemen dan een huisbezoek te plannen. Het spreekt voor zich dat dit de kwaliteit van een bemiddeling alleen maar ten goede komt.

Deze werkwijze is onder meer haalbaar omdat vrijwilligers nooit veel dossiers gelijktijdig opnemen. Eén van de vooropgestelde doelen in onze visietekst is nagaan of we met vrijwilligers meer dossiers kunnen opnemen. Deze **kwantitatieve meerwaarde** komt echter pas na de kwalitatieve meerwaarde. Op basis van de huidige cijfers kunnen we hier nog geen conclusies over trekken. In elk geval betekent de vrijwilligerswerking momenteel nog niet dat we meer dossiers kunnen opnemen. We vermoeden wel dat het aanbod en bemiddelingsproces inten-

siever en op maat van de partijen kan plaatsvinden. De vraag of dit betekent dat een vrijwilligerswerking niet zozeer voor een stijging van dossiers staat, dan wel voor meer dossiers waarin we een kwalitatief aanbod kunnen garanderen, zullen we volgend jaar beter kunnen beantwoorden.

Dit brengt ons meteen bij het thema hoe groot onze vrijwilligersgroep moet of kan zijn: gaan we een nieuwe groep aanwerven, en zo ja, wanneer? Hoeveel dossiers dienen zij te doen en over welke vrije 'bemiddelingstijd' moeten zij beschikken?

Over deze en andere vragen zullen we ons nu en in **de toekomst** verder buigen. Weldra loopt ons tweede werkingsjaar, de vooropgestelde proefperiode, af. De huidige ervaringen en resultaten sterken ons alvast om de vrijwilligerswerking te continueren en verder uit te bouwen.

DOSSIERS 2006

NIEUWE AANMELDINGEN IN 2006

Na een kleine daling vorig jaar is het aantal nieuwe aanmeldingen in 2006 opnieuw gestegen: we krijgen **170 nieuwe dossiers** doorverwezen. Voornaamste **doorverwijzer** is opnieuw het parket (93%), maar daarnaast worden ook dossiers doorverwezen door de jeugdrechtbank (9 dossiers), een andere bemiddelingsdienst (3 dossiers), een instelling (2 dossiers), de advocaat (2 dossiers) of het slachtoffer (1 dossier).

We zien dat het aandeel van dossiers waarbij meerdere daders en/of slachtoffers betrokken zijn ook in 2006 opnieuw is toegenomen. In de 170 nieuw aangeelde dossiers zijn **225 slachtoffers** betrokken, en **295 daders**.

Wanneer we kijken naar de **aard van de feiten**, zien we dat de vermogensdelicten nog steeds de grootste groep vormen: hun aandeel is met 75% stabiel gebleven ten opzichte van 2005. Bij de persoonsdelicten zien we dit jaar opnieuw een kleine stijging: van 32% naar 36%.

Binnen de groep van de *vermogensdelicten* is het aandeel van de opzettelijke beschadigingen opnieuw toegenomen, van 31% naar 40%. Dit kan te maken hebben met de reparatiewet die er is gekomen ten aanzien van de GAS-wetgeving. We zien een opvallende daling bij gewone diefstal (van 24% naar 16%) en dief-

stal met verzwarende omstandigheden (van 14% naar 7,5%). De verschillende soorten diefstallen maken in 2006 nog bijna 50% uit van alle vermogensdelicten (tegenover 61% vorig jaar).

Bij de *persoonsdelicten* heeft (wederzijdse) opzettelijke slagen en verwondingen met 77% nog steeds het grootste aandeel. We zien een stijging bij de bedreigingen (van 5,8% naar 15%), en een kleine daling bij stalking/belaging (van 10% naar 4%).

Wanneer we kijken naar de **kenmerken van daders en slachtoffers**, zien we vergelijkbare cijfers met het vorige werkingsjaar wat statut en geslacht betreft: 75% van de slachtoffers is een natuurlijk persoon, en bij de daders zijn de jongens met 85% duidelijk oververtegenwoordigd. Ook wat leeftijd betreft zien we dezelfde tendens als vorige jaren: de categorie 14- tot 17-jarigen blijft duidelijk de grootste met 80%.

In 2006 zijn er opnieuw meer dossiers waarin **geen voorafgaande relatie** bestaat tussen de partijen (**45%**). Indien die relatie er wel is, gaat het vooral om vrienden/kennissen (21%) of schoolrelaties (50%). **Conflicten op school** zijn in 2006 opnieuw licht gestegen, en maken met **20%** nog steeds een substantieel deel uit van alle doorverwezen dossiers.

Met betrekking tot deze dossiers werd vorig jaar reeds de vraag gesteld naar het al dan niet betrekken van de school bij een bemiddeling. Dit blijkt immers vaak een vraag of verwachting van de partijen zelf, terwijl het niet duidelijk is of we hier als bemiddelingsdienst wel een mandaat voor hebben. In de loop van 2006 komt dit thema uitgebreid opnieuw aan bod, meer bepaald door de opstart en uitwerking van een project 'Hergo op school'. Dit project maakt het mogelijk de school wél te betrekken bij het bemiddelingsaanbod, zij het dan binnen een erg specifiek kader.

BEHANDELDE DOSSIERS IN 2006

In 2006 wordt effectief gewerkt in **257 dossiers**: 87 dossiers worden overgedragen van 2005, en 170 nieuwe dossiers worden opgestart in 2006. In de loop van 2006 worden **137 dossiers afgesloten**, wat neerkomt op **267 interacties** dader - slachtoffer.

In **52%** van de interacties wordt het **bemiddelingsproces volledig doorlopen**. In

80% van deze gevallen wordt ook een **volledige overeenkomst** bereikt, wat een daling met 11% betekent tegenover vorig jaar.

In 3,4% van de interacties wordt het bemiddelingsproces voortijdig beëindigd, omdat slachtoffer of dader afhaken en de bemiddeling stopzetten.

In 2006 wordt, net als vorig jaar, in **44%** van de interacties **enkel een aanbod** van bemiddeling gedaan, en wordt uiteindelijk geen bemiddelingsproces opgestart. Oorzaken hiervan zijn voornamelijk het feit dat alles reeds geregeld is of dat het slachtoffer geen vraag meer heeft (60%). Het aandeel interacties waarbij **één van de partijen onbereikbaar is of niet reageert**, is **opvallend gedaald** in vergelijking met vorig jaar (van 37% naar **12%**). Dit is voornamelijk te wijten aan een wijziging in de gehanteerde werkwijze: vanaf 2006 wordt de 'oude' werkwijze inzake contactname met partijen opnieuw ingevoerd. In de eerste brief naar de partijen wordt niet langer gevraagd zelf contact op te nemen, maar wordt opnieuw een **huisbezoek aangekondigd**. Deze wijziging heeft duidelijk zijn effect niet gemist: het aantal onbereikbare of niet-bereikte partijen is immers gevoelig gedaald. Er worden door deze aanpak echter **niet méér bemiddelingsprocessen opgestart**. Het enige effect is dat mensen via een huisbezoek extra geïnformeerd worden over het aanbod en hun verhaal doen. De meeste mensen onthalen het aanbod en de informatie positief. Door onze methode aan te passen hebben we bovendien een vermoeden waarom een bemiddelingsproces niet opstart of een partij in het verleden niet reageerde. In het overgrote deel van de dossiers gaat het om mensen die geen vraag meer hebben of waarbij alles geregeld is.

Bij de **aard van het bemiddeling proces** merken we opnieuw een lichte stijging van het aantal directe bemiddelingen in vergelijking met vorig jaar (van 42% naar 46%). In totaal is er in **50%** van de bemiddelingen sprake van **rechtstreeks contact tussen de partijen** (46% directe bemiddelingen + 4% ontmoeting partijen). Het aandeel directe bemiddelingen blijft dus nog toenemen ten opzichte van vorige jaren, wat ons inziens zeker een positieve evolutie is!

Wanneer een **overeenkomst** wordt bereikt tussen de partijen is hierin, net als vorig jaar, vooral sprake van financiële vergoeding (35%) en excuses (26%). Ook informatie-overdracht maakt vaak deel uit van een overeenkomst (27%). Het herstel in natura kent een daling tegenover vorig jaar (van 6% naar 1%).

Wanneer sprake is van een financiële regeling, zien we dat de jongere in 68%

van de gevallen zelf instaat voor de vergoeding, al dan niet door terugbetaling aan de ouders. In 25% van de gevallen doet de jongere hiervoor beroep op het Vereffeningfonds, wat een lichte daling (8%) betekent tegenover vorig jaar. Het verrichten van betaald werk door de jongere blijft met 28% de tweede meest gebruikte optie.

Tot slot blijft het aantal dagen tussen de verwijzing (het inlezen van dossiers op het parket) en het eerste contact met de partijen (de eerste brief vanuit de bemiddelingsdienst) stabiel, met name 14 dagen. De **gemiddelde duur** van een volledig doorlopen bemiddelingsproces is **3,8 maanden**.

HERSTELGERICHT GROEPSOVERLEG

NIEUWE AANMELDINGEN IN 2006

2006 is opnieuw een jaar waarin Hergo op een laag pitje staat. We kampen nog steeds met een personeelstekort, waardoor het onmogelijk is een volwaardig aanbod van Hergo te voorzien. Dankzij de nieuwe wet op de jeugdbescherming zal daar in 2007 echter verandering in komen: de procedure van Hergo krijgt een plaats in de nieuwe wet en de Vlaamse Gemeenschap zal middelen voorzien om in elk arrondissement een aanbod van Hergo te voorzien. Momenteel gebeurt het aanbod slechts in 5 arrondissementen.

9 jongeren (5 Hergo dossiers) worden naar onze dienst doorverwezen door de jeugdrechter, met de vraag een Hergo op te starten. In sommige dossiers is er meteen een beschikking, in andere dossiers wordt eerst advies gevraagd aan de sociale dienst van de jeugdrechtbank (jongeren die reeds gekend zijn bij de sociale dienst).

In één dossier wordt een **negatief advies** gegeven door onze dienst om een Hergo op te starten. Tijdens de eerste gesprekken blijkt dat het **aandeel van de jongere eerder klein** is in de feiten en vinden de ouders en de jongere een Hergo een overdreven reactie. In overleg met de jeugdrechter wordt in dit dossier de Hergo omgezet naar een bemiddeling. Hergo is een zeer tijdsintensief proces en richt zich breder dan louter op het herstel slachtoffer - dader. Dit gegeven maakt dat er tevens meer professionelen bij het proces betrokken worden (politie - consultants - advocaten - ...). We willen deze methodiek dan

ook voorbehouden voor ernstige feiten, waarbij de jeugdrechter van bij aanvang meer verwacht dan het proces tussen slachtoffer en dader.

In een ander dossier **wenst het slachtoffer niet in te gaan op het aanbod** en krijgen we te maken met een dader die de feiten ontkent. Aan het criterium dat tevens bij een bemiddeling geldt - namelijk dat de dader de feiten erkent - is hier niet voldaan.

In een derde dossier wordt er **positief advies** gegeven door de sociale dienst van de jeugdrechtbank, om de procedure te starten. Tijdens de voorbereidende gesprekken - de aanloop naar de Hergo-bijeenkomst - wijzigt de situatie van de jongere (een plaatsing in Mol). Verder is er het gegeven dat de jongere eerder genomen maatregelen door de jeugdrechter niet uitvoert. De afspraken die door onze dienst worden gemaakt om de Hergo voor te bereiden worden eveneens niet nagekomen. Dit maakt dat de procedure voortijdig wordt gestopt en de Hergo-bijeenkomst niet plaatsvindt.

In totaal vinden er **4 Hergo-bijeenkomsten** plaats. De **aanwezigheid van de slachtoffers is 100 %**. Dit is een jaarlijks terugkerend gegeven. De bereidheid van slachtoffers om deel te nemen aan deze bijeenkomsten ligt bijzonder hoog en maakt deze methodiek/ procedure waardevol.

Naast de verhaalvertelling van de partijen en de ruimte om antwoord te krijgen op vragen die men heeft, wordt er uiteindelijk gewerkt naar een overeenkomst - herstel naar de benadeelde toe - en een **intentieverklaring**. In de intentieverklaring worden de voorstellen/intenties van de jongere opgenomen, gedragen en ondersteund door zijn breder netwerk. Hierbij wordt rekening gehouden met het herstel naar de benadeelde, herstel naar de maatschappij en hoe voorkomen dat het opnieuw gebeurt (of herstel naar zichzelf of gezin). In deze intentieverklaringen worden ook dit jaar de meest uiteenlopende afspraken gemaakt:

- volgen van een leerproject rond drugs
- vrijwilligerswerk om zich belangeloos in te zetten voor de maatschappij
- afspraken rond dagelijkse inspanningen schoolwerk
- volgen van een gezinsbegeleiding
- vakantiewerk om de benadeelde te vergoeden
- aantal dagen op stap met vader (herstel relatie vader - zoon)
- opleiding volgen tot monitor (om speelkampen mee te doen) + stage
- toneelstuk maken omtrent de feiten en gevolgen

De toets of deze intentieverklaringen voldoen aan de verwachtingen, gebeurt in

eerste instantie bij het slachtoffer en bij de andere aanwezigen. Aan de politiebeampte wordt gevraagd of dit ook voor hem/haar oké is (als vertegenwoordiger van de maatschappij). Hier wordt de toets gemaakt of naar zijn/haar persoonlijk aanvoelen het herstel naar de maatschappij toe voldoende aan bod komt. Vervolgens wordt de intentieverklaring voorgelegd aan de jeugdrechter.

Alle bereikte intentieverklaringen worden **door de jeugdrechter bekrachtigd**. De **opvolging** van de intentieverklaring blijft een aandachtspunt. We proberen dit op te vangen door in de intentieverklaring de **afspraken zo concreet mogelijk te maken** en te vermelden wie welke afspraak opvolgt. We zien dat steunfiguren of ouders hierin vaak een rol opnemen. Als bemiddelingsdienst volgen we de afspraken op die rechtstreeks te maken hebben met de benadeelde partij (vb. uitvoering van een overeenkomst).

Naar onze mening ligt hier nog een belangrijke rol/taak weggelegd voor de consultants van de sociale dienst van de jeugdrechtbank. Als consultant volgen ze de jongere(n) vaak langer op en blijven zij een aanspreekfiguur. We hopen dan ook dat met de recente ontwikkelingen en personeelsuitbreidingen ook deze diensten meer ondersteuning krijgen en er aangaande Hergo een nog meer complementaire samenwerking kan groeien. Wanneer tijdens de voorbereiding of de bijeenkomst ook het POS-aspect aan bod komt, zien we dit als een aspect dat door de consultants verder kan worden opgenomen.

De **advocatuur** is in 2006 nauw betrokken bij het project Hergo. Hun aanwezigheid tijdens de bijeenkomsten is **100 %**. In Leuven is er sinds enkele jaren een jongerenbalie, wat maakt dat een deel van de advocatuur zich verdiept en specialiseert in het jeugdrecht. Zowel voor bemiddeling als Hergo kunnen we dit alleen maar toejuichen en achten we dit zeer waardevol. We merken dat tijdens de bijeenkomsten de advocaten hun rol goed opnemen. Ze zitten er als steunfiguur voor de jongere en houden zich tijdens het gesprek eerder op de achtergrond. Tijdens het privé-overleg staan de advocaten de jongere en zijn steunfiguren meestal bij. Hoe dit verloopt, daar hebben we weinig zicht op, aangezien de moderator hierbij niet aanwezig is. We merken wel (achteraf uit contacten) dat er verschillen zijn: er zijn advocaten die het overleg modereren en vrij sturend zijn naar uitkomst toe, en er zijn advocaten die zich eerder op de achtergrond plaatsen en enkel op vraag van de betrokkenen advies geven of tussenkomen. Deze laatste houding sluit het meest aan bij de methodiek van Hergo en zal de partijen aanspreken op hun mogelijkheden om zelf tot een oplossing te komen.

De **politie** is bijna steeds aanwezig (éénmaal niet wegens ziekte). Bij aanvang is er veel scepticisme ten aanzien van hun aanwezigheid en rol tijdens de Hergo-bijeenkomsten. Dat hun rol buitengewoon is, blijft buiten kijf, maar dat hun rol zeer waardevol is, wordt steeds duidelijker.

HERGO EN BEMIDDELING: GELIJKENISSEN EN VERSCHILLEN, HERSTELRECHTELIJK OF HERSTELGERICHT?

De **politiebeampte** start de Hergo-bijeenkomst met het voorlezen van een samenvatting van de feiten. Dit deel kan uitgebreid en gedetailleerd worden opgenomen. Vaak is dit het eerste moment dat de benadeelde, de ouders van de jongere(n), de andere aanwezigen op een objectieve manier horen hoe de feiten zich hebben voorgedaan. Dit is misschien wel het grootste verschil met bemiddeling, waar je enkel met de partijen zelf rond de tafel zit. Het maakt ons inziens wel een wezenlijk verschil uit om dit te horen van een politiebeampte - die over de feiten vertelt vanuit de gegevens van de verklaringen van de jongere uit het dossier - dan uit de mond van de betrokkene zelf, en dit zeker voor benadeelde en ouders maar ook voor de jongere. Het is een moment voor iedereen om even te luisteren (en op adem te komen) alvorens de partijen zelf aan het woord komen. Naar slachtoffers toe is dit een moment van erkenning/steun. Door de aanwezigheid van politie wordt bovendien de ernst van de feiten en de bijeenkomst tijdens het ganse proces bewaakt.

Vervolgens vraagt de moderator of de jongere de feiten erkent, en dan start de **eigenlijke bijeenkomst**. Doordat de politie de feiten heeft voorgelezen, kan er door de partijen die vervolgens aan het woord komen onmiddellijk worden stilgestaan bij hun ervaringen, belevingen en gevoelens bij deze feiten. De gevolgen die dit voor éénieder gehad heeft kunnen ruim aan bod komen. Tijdens dit deel van de Hergo zijn de gelijkenissen met een bemiddelingsgesprek het grootst. Je positioneert je als Hergo-moderator eveneens als neutrale tussenpersoon, die zich meerzijdig partijdig opstelt en er zorg voor draagt dat éénieder op een gelijkwaardige manier aan bod komt. De gespreksmethodieken zijn identiek aan die van een bemiddelingsgesprek.

De **setting** is wel heel verschillend: je zit er vaak met een groep van al gauw tien mensen of meer. De impact hiervan op de jongere zal zeker verschillend zijn. Je krijgt een soort van groepsdynamiek, die je minder hebt bij bemiddelingen. Het

blijft een grote uitdaging ervoor te zorgen dat de jongere voldoende ondersteund wordt door extra steunfiguren en ervoor te zorgen dat er een evenwicht is tussen de professionelen en de andere aanwezigen.

Totaal verschillend met bemiddeling is het **privé-overleg** dat vervolgens wordt ingelast. De jongere en zijn achterban trekken zich terug en proberen een voorstel uit te werken om tegemoet te komen aan het herstel naar het slachtoffer en naar de gemeenschap. Voor het slachtoffer is dit een pauze in het gesprek. Het eerste deel is vaak een emotioneel geladen gedeelte van de bijeenkomst. Het privé-overleg vormt daarom een keerpunt tijdens de ganse bijeenkomst. Iedereen komt als het ware even op adem en het tweede deel start met concrete voorstellen die de jongere zelf aanbrengt. Het herstel en het opnemen van verantwoordelijkheid voor de gevolgen van de feiten krijgt een concrete invulling. Het slachtoffer, de politie en de andere aanwezigen kunnen op deze voorstellen reageren en samen worden deze zo concreet mogelijk gemaakt.

Ter afsluiting is er soms nog een waardevol **informeel moment**, waar mensen mekaar de hand schudden en vaak nog eens persoonlijk excuses worden aangeboden.

Het aspect '**herstel naar de gemeenschap**' en de partijen die tijdens de bijeenkomst hierin een rol kunnen opnemen, is het meest wezenlijke verschil met onze dagelijkse slachtoffer - daderbemiddelingen. *Is de Hergo-bijeenkomst een vorm van herstelgerichte zittingsmethodiek, of is Hergo een machtsspel van professionelen om een jongere te verplichten zijn verantwoordelijkheid op te nemen?* De voorbereidingen of, sterker nog, het van start gaan van de procedure en dit in nauwe samenspraak met je partijen is hier cruciaal. Hergo is geen bemiddeling 'pur sang', maar het draagt wel methodische bemiddelingselementen in zich. Het dient dan ook besproken en voorgesteld te worden aan de partijen in de vorm zoals het aangeboden wordt. **De jeugdrechter geeft als het ware aan de partijen de mogelijkheid om zelf mee na te denken en inspraak te hebben in de reactie op een delict gepleegd door een jongere en om maximaal herstel tussen de partijen mogelijk te maken.** Indien de jongere tijdens voorbereidende gesprekken geen openheid toont om ook dit extra aspect te bekijken en ter discussie te stellen tijdens de bijeenkomst in aanwezigheid van bijv. politie, eventueel consulent van de sociale dienst, advocaat en benadeelde partij, dient overwogen te worden dit aspect over te laten aan de rechter en de procedure om te buigen naar een bemiddeling. Het is ook een zoeken en ondersteunen van alle partijen naar de bijeenkomst toe, om een kader te scheppen waar

éénieder zijn rol zuiver kan opnemen en er op die manier een ruimte gecreëerd wordt om, zoals tijdens een bemiddelingsgesprek, 'echt' met mekaar in communicatie te treden. Een ander verschil is dat er samen met de partijen gezocht wordt naar steunfiguren, die tijdens de bijeenkomst ondersteuning kunnen bieden.

Door de wet op de jeugdbescherming te behouden, blijft de spanning tussen - of moeten we zeggen de verweving van - misdrijven en problematische opvoedingsituaties bestaan. In de procedure van Hergo blijft dit momenteel een moeilijk punt. Wanneer de problematische opvoedingsituatie van de jongere tijdens de Hergoprocedure ter sprake komt, verhoogt dit de druk op de jongere naar ons aanvoelen enorm en kunnen machtsverhoudingen duidelijk op de voorgrond komen te liggen. Methodisch ligt hier nog een grote uitdaging weggelegd, namelijk samen met de betrokken actoren na te gaan hoe we ook dit aspect mee kunnen opnemen in de procedure, met respect voor de rechtswaARBorgen van alle betrokken partijen.

We betreuren dat de nieuwe wet op de jeugdbescherming vaag blijft over Hergo en de betrokkenheid van professionele actoren. Over de rol van de politie vinden we weinig terug: er wordt zelfs aangegeven dat deze, na het voorlezen van de feiten, de bijeenkomst dient te verlaten. Op deze manier wordt hun rol uitgehold en kan men zich de vraag stellen of deze rol dan niet kan worden overgenomen door een collega (moderator). Zelf zouden we ervoor pleiten om verder te werken met de politiebeambten en hen een plaats te geven in deze procedure. De advocatuur krijgt eveneens een minimale rol, meer bepaald een adviserende rol vóór de start van de procedure en aan het einde ervan, bij het ondertekenen van de documenten.

Wat is het verschil met een bemiddeling? Het herstel naar de gemeenschap? Wie dient dit te verwoorden, binnen te brengen, te bewaken? Van een herstelgerichte Hergo-procedure lijken we te gaan naar een veredelde vorm van bemiddeling in strafzaken bij minderjarigen...

We hopen dat hierover in de loop van 2007 meer duidelijkheid komt en voornamelijk meer overleg aangaande visie en methodiek, met alle diensten die deze praktijk zullen verderzetten of opstarten.

Algemeen hebben we nood aan intervisie en verdere bewaking, verfijning en uitwerking van de methodiek. De nieuwe wet houdt heel wat mogelijkheden in en zal

vermoedelijk voor Leuven betekenen dat Hergo opnieuw op kruissnelheid zal komen. Aangezien de wet niet verduidelijkt voor welke dossiers men deze procedure dient voor te behouden, ligt de uitdaging voor onze dienst erin dit te bespreken met het samenwerkingsverband en alle betrokken partners.

PROJECT 'HERGO OP SCHOOL'

Het project 'Hergo op school' is een nieuw experiment, waar we sinds september 2006 mee van start zijn gegaan. Zoals u in eerdere jaarverslagen kan lezen, zijn conflicten op school of schoolgerelateerde feiten een dominant aanwezig fenomeen in onze jaarlijkse caseload. Toen vzw Cidar ons aansprak op onze expertise omtrent Hergo, zijn we dan ook graag ingegaan op de vraag om dit experiment mee vorm te geven.

ALGEMEEN KADER

Voor het schooljaar 2006-2007 voorziet de Vlaamse Gemeenschap middelen voor **time-out projecten** binnen het onderwijs. Deze zijn vooral gericht op het voorkomen van schooluitval bij ernstige conflicten of problemen op school. Men maakt een onderscheid tussen twee soorten time-out.

De lange time-out projecten zijn een cofinanciering van Welzijn en Onderwijs. Hier wordt de jongere, naar aanleiding van een ernstige problematiek, gedurende 3 tot 6 weken van school gehaald. Tijdens die periode wordt specifieke begeleiding voorzien, naargelang de aandachtspunten en problemen bij de jongere. Daarbij wordt gewerkt vanuit de ervaring dat opvoedings-, welzijns- en schoolproblemen bij time-outjongeren vaak in elkaars verlengde liggen. Het uiteindelijke doel is dat de jongere na de time-out terug binnen het reguliere onderwijs terecht kan, om de draad opnieuw op te pikken. Op jaarbasis zijn hiervoor 182 plaatsen beschikbaar, verdeeld over de vijf Vlaamse provincies.

De korte time-out projecten worden volledig gefinancierd door Onderwijs. De aanleiding tot de time-out is doorgaans een conflictsituatie die aanleiding geeft tot een disciplinaire maatregel door de school. Hierbij volgt de jongere gedurende 5 tot 10 dagen een vormingstraject bij een externe organisatie, onder begeleiding van een individuele coach. Het doel van een korte time-out is om samen met alle betrokkenen (jongere, ouders, school, CLB) de situatie opnieuw in *beweging te krijgen. Het uiteindelijke doel is het herstellen van de relatie tus-*

sen jongere en school/klas. Op jaarbasis kunnen in totaal 645 leerlingen zo'n korte time-out volgen.

Gekoppeld aan de korte time-out worden, naast de individuele begeleiding van de jongere, ook zogenaamde 'herstelgerichte acties' als mogelijkheid vooropgesteld. Eén mogelijke invulling daarvan is **Hergo op school**. Hergo staat voor 'Herstelgericht Groepsoverleg', een methodiek die kan worden toegepast wanneer er, naar aanleiding van een conflict op school, sprake is van een slachtoffer dat schade heeft geleden. Een Hergo is een bijeenkomst waarbij dader en slachtoffer, elk met hun achterban, samen op zoek gaan naar een vorm van herstel voor de gevolgen van het conflict. Een neutrale, externe moderator begeleidt dit communicatieproces.

SITUATIE ARRONDISSEMENT LEUVEN

In het Leuvense worden de time-outs uitgevoerd door **Koïnoor**, een onderdeel van Cidar vzw. Voor het uitvoeren van de module 'Hergo' wordt door Cidar vzw een **samenwerkingsakkoord** afgesloten met Oikoten vzw. Oikoten is immers van bij de opstart betrokken bij de ontwikkeling van slachtoffer - daderbemiddeling en was (en is nog steeds) betrokken bij Hergo binnen het justitiële kader, als werkgever van de bemiddelaars minderjarigen bij BAL. In het samenwerkingsakkoord wordt dan ook vooropgesteld dat Oikoten/BAL de vragen naar Hergo in het kader van de kortdurende time-outs voor zijn rekening zou nemen. Cidar vzw financiert in de periode 1 september 2006 - 31 augustus 2007 maximaal 10 Hergo-dossiers.

De situering en positionering van het project is echter **niet éénduidig** in alle arrondissementen. We zien dat elders zowel vormingsinstanties (zoals bijv. Arktos) als organisaties Bijzondere Jeugdzorg die bezig zijn met time-out, dit project hebben ingediend en momenteel uitvoeren. De uitbesteding van Hergo op school aan een (bestaande) bemiddelingsdienst, zoals in Leuven, is dan ook eerder uitzonderlijk.

PROCEDURE

De **aanmelding** of doorverwijzing naar time-out en/of Hergo dient te gebeuren door het CLB, eventueel op vraag van andere betrokkenen (school, ouders, leerling, externen). Wanneer er een aanvraag komt, wordt door Koïnoor contact opgenomen met alle betrokkenen, en wordt een **rondetafelgesprek** georganiseerd om de verdere aanpak van het conflict te bepalen. De minimale partners op deze

bijeenkomst zijn de school (vertegenwoordigd door directie, leerlingenbegeleiding, ...), het CLB, de ouders (of opvoedingsverantwoordelijke), en de jongere zelf. In samenspraak met al deze betrokkenen wordt bepaald welke stappen zullen worden ondernomen, en wie welke taken op zich zal nemen. Zo zal onder meer de onderlinge taakverdeling Koïnoor - CLB worden bekeken, net als de opportuniteit van samenwerking met externe diensten. Het is immers de bedoeling dat er op verschillende sporen gewerkt wordt met de jongere en het gebeurde.

Tijdens de inleidende rondetafel kan ook een **Hergo op school** worden voorgesteld, hetzij door Koïnoor, hetzij door één van de andere aanwezigen. Deze Hergo is specifiek bedoeld om schoolgerelateerde conflicten op een constructieve manier aan te pakken. Om in aanmerking te komen voor een Hergo, moet voldaan zijn aan een aantal voorwaarden. Zo moet er sprake zijn van een 'strafbaar feit' gepleegd door de jongere binnen de schoolcontext: feiten waarvoor - in theorie - klacht zou kunnen worden neergelegd bij de politie. Voorbeelden hiervan zijn: diefstal, agressie, vandalisme, steaming, enz. Bovendien moet er een duidelijk aanwijsbaar slachtoffer zijn, er moet schade zijn (van welke aard dan ook), en de jongere moet (minstens gedeeltelijk) de feiten erkennen. Op het inleidende rondetafelgesprek wordt nagegaan of voldaan is aan deze voorwaarden, en of partijen bereid zijn hieraan deel te nemen. Bedoeling van de Hergo is in eerste instantie stilstaan bij wat er is gebeurd, en bij de gevolgen die dit met zich meebracht voor alle betrokkenen (dader, slachtoffer en school). Vervolgens kan samen gezocht worden naar een constructieve oplossing, naar een vorm van herstel voor de gevolgen van de feiten.

De uitvoering van een Hergo gebeurt door de **Bemiddelingsdienst Arrondissement Leuven (BAL)**. Wanneer voor bepaalde feiten een Hergo op school wordt voorgesteld, zal deze worden opgenomen en begeleid door de bemiddelaars van BAL. Zij gaan in eerste instantie bij alle partijen na of men bereid is aan een Hergo deel te nemen: het gaat immers om een vrijwillig aanbod. Zodra alle partijen akkoord gaan, kan de Hergo ook effectief worden opgestart. In principe kan de Hergo meteen na doorverwijzing van start gaan, bijna gelijktijdig met de korte time out.

NIEUWE AANMELDINGEN 'HERGO OP SCHOOL' 2006

Begin oktober 2006 komt een **eerste aanvraag** binnen via het CLB: feiten van diefstal op school, meer bepaald het wegnemen van drank uit het dranklokaal, door gebruik van een gestolen sleutel. De school is in dit dossier dus recht-

streeks slachtoffer van de feiten.

De leerling zou sowieso een tijdje geschorst worden door de school. Tijdens die periode (één week) wordt een korte time-out opgestart, voor individuele begeleiding van de jongere. Ook Hergo lijkt hier zeker zinvol, vooral om te werken rond de (gevolgen van de) diefstal op zich. Beide partijen (school en jongere) blijken bereid tot bemiddeling, en na enkele voorbereidende gesprekken met de bemiddelaars van BAL wordt een gezamenlijk gesprek georganiseerd op de bemiddelingsdienst. Hier worden verhalen en bekommernissen uitgewisseld, en worden enkele (mondelinge) afspraken gemaakt tussen de jongere en de school.

Eind oktober komt er een **tweede aanvraag** van Koïnoor, in verband met een incident op een internaat in het Brusselse. Hier blijkt echter dat de jongere niet gedomicilieerd is in het arrondissement Leuven, waardoor het dossier strikt genomen niet onder de bevoegdheid van BAL valt. Vanuit de overweging dat er op dat moment nog geen concrete afspraken zijn gemaakt met parket en politie hierover, wordt besloten dit dossier voorlopig niet op te nemen.

TUSSENTIJDSE EVALUATIE: STERKTES EN KNELPUNTEN

Het project 'Hergo op school' wordt opgezet als een proefproject, dat vooraf niet conceptueel - theoretisch wordt uitgewerkt. Het is dan ook de bedoeling dat gaandeweg, op basis van concrete ervaringen in de praktijk, het project verder wordt uitgewerkt en verfijnd. Een viertal maanden na de opstart van het project hebben we alvast een zicht gekregen op enkele belangrijke sterktes en knelpunten ervan.

Meerwaarde

Het project maakt het mogelijk **kort op de bal te spelen**: interventie wordt mogelijk vrijwel meteen na de feiten. Ook in onze reguliere werking krijgen we, via het parket, erg vaak schoolgerelateerde dossiers doorverwezen: in 50% van de dossiers waarin dader en slachtoffer mekaar vooraf kennen, is sprake van een schoolrelatie. In die dossiers komt het aanbod van bemiddeling echter pas een aantal weken of zelfs maanden na de feiten. Op dat moment is er vaak al een hele weg afgelegd door de partijen, of heeft de school al de nodige maatregelen genomen, waardoor het bemiddelingsaanbod als het ware 'achter de feiten aan-

holt'. Binnen dit project daarentegen kan het aanbod meteen na de feiten worden gedaan, op het moment dat partijen nog volop in het conflict verwickeld zijn.

Een tweede voordeel van het project is de mogelijkheid om de **school rechtstreeks te betrekken** bij de aanpak van conflicten: als bemiddelaars hebben we nu een mandaat om ook met de school te werken. In de praktijk blijkt dit heel vaak een verwachting te zijn van partijen, ook in de 'reguliere' dossiers. De school is in dit soort dossiers immers per definitie 'betrokken partij', aangezien de feiten zich hebben voorgedaan in de schoolcontext.

Een derde mogelijk voordeel ligt in de **combinatie van Hergo met een time-out**. Deze combinatie laat toe dat gelijktijdig of aanvullend met het werken aan herstel (Hergo), ook gewerkt kan worden rond de individuele problematiek en aandachtspunten van de jongere zelf (time-out).

Knelpunten

1. Van bij de aanvang bestaat er onduidelijkheid rond de **identiteit en invulling van het project**. Vooral de term 'Hergo' roept heel wat vragen op: in hoeverre is dit project vergelijkbaar met de 'klassieke' Hergo's via de jeugdrechtbank? Zijn term en methodiek zomaar toe te passen in of overdraagbaar op de schoolcontext? Spreken we niet beter van 'schoolbemiddeling' in plaats van Hergo, om verwarring te vermijden? Bovendien is er in dit soort dossiers vaak sprake van algemeen probleemgedrag op school, verstoorde klasdynamiek, enz.: kunnen deze aspecten ook deel uitmaken van een Hergo op school?

Uiteindelijk hebben we ervoor gekozen de terminologie die de overheid hanteert, hoe verwarrend ook, te behouden. Dit lijkt ons vooral belangrijk met het oog op eenvormigheid en herkenbaarheid van het project over de verschillende arrondissementen heen. Naar concrete invulling toe blijkt dat men ook in andere arrondissementen met heel wat vragen zit. Om hieraan deels tegemoet te komen, wordt door het departement Onderwijs een tweedaagse opleiding georganiseerd voor Hergo-moderatoren, en wordt een intervisiegroep opgericht.

2. Ook de **relatie tot de juridische context** blijkt heel wat vragen op te roepen. Om te beginnen vragen we ons af of klachtneerlegging noodzakelijk is om in aanmerking te komen voor Hergo op school. Enerzijds geeft dit een duidelijk signaal aan de jongere, dat zijn/haar gedrag niet door de beugel kan (aangeven van de maatschappelijke norm). Anderzijds zijn scholen vaak zelf geen vragende partij voor een klacht, vanuit schoolinterne of pedagogische overwegingen. Welk

standpunt nemen we hierover als bemiddelingsdienst in? Wat raden we scholen aan in dit verband, en in hoeverre kunnen we een klacht of aangifte als voorwaarde voorop stellen? En wat met feiten waarvoor (nog) geen klacht werd neergelegd bij de politie: kan BAL dit opnemen? En welke consequenties heeft dit naar politie en parket toe? Hier stelt zich dus meteen ook de vraag naar de verhouding van BAL tot de politieke en gerechtelijke instanties. In hoeverre kunnen ook buitengerechtelijke dossiers worden opgenomen? Moeten we het parket inlichten zodra we een dossier opnemen, ook als er geen klacht werd neergelegd? Stelt dit geen problemen naar vertrouwelijkheid en beroepsgeheim toe?

Om de relatie met de gerechtelijke instanties uit te klaren, wordt overleg georganiseerd met de relevante partners. Uit overleg binnen het samenwerkingsverband blijkt dat het parket vooral hoopt op een preventieve aanpak door dit project: op die manier kan een dossier op een constructieve manier worden opgenomen, vooraleer het bij hen terecht komt. Zowel voor politie als parket vormt het dan ook geen probleem om ook 'buitengerechtelijke' dossiers op te nemen. In dossiers waarin er wél klacht wordt neergelegd, is het belangrijk dat partijen zelf de mogelijkheid hebben een eventuele overeenkomst over te maken aan de gerechtelijke instanties. Op die manier zijn ook zij op de hoogte van het plaatsvinden van de Hergo op school, en het resultaat ervan.

Bij de start van het project opteren we ervoor een klacht als voorwaarde voorop te stellen: in afwachting van verder overleg met de gerechtelijke instanties lijkt ons dit een goed vertrekpunt. We merken echter dat dit in de praktijk een grote weerstand oproept, vooral bij de CLB's, die instaan voor doorverwijzing. Bovendien werkt deze voorwaarde erg drempelverhogend, en vallen hierdoor heel wat potentieel zinvolle dossiers uit de boot. Als blijkt dat ook de relevante partners een klacht niet noodzakelijk achten, wordt ervoor geopteerd ons uitgangspunt aan te passen. Op dit moment stellen we als voorwaarde voorop dat het moet gaan om 'strafbare feiten': voldoende ernstige feiten waarvoor - in theorie - klacht kan worden neergelegd. We evolueren dan ook van een vrij strikt juridisch kader (klacht als voorwaarde) naar een eerder 'hypothetisch' denken (theoretische mogelijkheid van klacht als voorwaarde).

3. Een derde aandachtspunt blijkt de **rol van de school** bij een Hergo.

Om te beginnen kan men zich de vraag stellen of de school systematisch bij een Hergo moet betrokken worden. In bepaalde gevallen zal dit evident zijn, onder meer wanneer de school rechtstreeks slachtoffer is (bijv. bij diefstal, vanda-

lisme, enz). Maar wat met conflicten tussen leerlingen onderling? In dat geval is de school wel betrokken partij - aangezien de feiten zich in de schoolcontext hebben voorgedaan - maar geen rechtstreeks slachtoffer. Wordt de school toch systematisch bij elke Hergo betrokken, of wordt dit per dossier bekeken? En wat met een weigering door school en/of jongere om de school erbij te betrekken? Met andere woorden: welk kader en welke werkwijze stellen we hier voorop?

Daarnaast is er nog het machtsaspect, dat binnen de schoolcontext sterk tot uiting komt. Sowieso bestaat er een zeker machtsonevenwicht in de relatie leerling - school, eigen aan de context. Bestaat het risico dat deze machtspositie van de school nog wordt vergroot, door de organisatie van een Hergo? Zo zou de school bijvoorbeeld de mogelijkheid om alsnog klacht neer te leggen kunnen gebruiken als extra 'drukkingsmiddel' naar de jongere toe, wat uiteraard een nog groter onevenwicht creëert tussen de partijen, en de authenticiteit van de communicatie in het gedrang kan brengen. Bovendien is het voor vertegenwoordigers van de school vaak moeilijk om uit hun 'machtspositie' te treden, en als individu, op gelijke hoogte, de communicatie met de jongere aan te gaan.

Het initiële opzet van het project bestaat erin om samen met alle relevante betrokkenen bij een schoolconflict op zoek te gaan naar herstel. Aangezien de school per definitie betrokken partij is bij dit soort conflicten, lijkt het ons aangewezen haar betrokkenheid inderdaad voorop te stellen als uitgangspunt. Ook in de andere arrondissementen wordt dit uitgangspunt gehanteerd.

Wat het tweede aspect betreft, is het vooral belangrijk dat de Hergo-moderatoren voldoende aandacht hebben voor het machtsonevenwicht in de relatie tussen de verschillende actoren. Het zal een taak zijn voor de moderator zich bewust te zijn van een eventueel machtsonevenwicht, en te bewaken dat dit een zinvol bemiddelingsproces niet bemoeilijkt of in het gedrang brengt.

4. Een drietal maanden na de opstart van het project hebben we eind 2006 slechts twee doorverwijzingen gekregen, waarvan één dossier effectief wordt opgenomen. Uit overleg met diensten in andere arrondissementen blijkt dit een algemeen verspreid fenomeen te zijn: bijna overal is de caseload nog erg beperkt of zelfs onbestaande, door een **gebrek aan doorverwijzingen** ¹. Uiteraard is dit niet onlogisch: het opstarten en uitwerken van een nieuw project is altijd een proces dat tijd nodig heeft. Eerst en vooral moet het concept een bepaalde

---

¹ Enkel in Kortrijk was de caseload aanzienlijk groter: daar kreeg men wél heel wat doorverwijzingen.

invulling krijgen: er moet nagedacht worden over het kader, de voorwaarden, de concrete procedure en de methodiek. Daarnaast neemt ook de bekendmaking naar en sensibilisering van betrokken partners heel wat tijd in beslag. Zolang men niet vertrouwd is met het - nieuwe - aanbod, is het niet abnormaal dat doorverwijzingen een tijd op zich laten wachten. Het probleem is echter dat de overheid met deze realiteit weinig of geen rekening houdt: men subsidieert voor het schooljaar 2006-2007 een bepaald aantal dossiers, zonder verdere nuanceering.

Een mogelijke oplossing voor het gebrek aan doorverwijzingen zou erin kunnen bestaan het kader en/of de werkwijze aan te passen, om de drempel naar het project te verlagen. Zo kan onder meer het afstappen van klachtneerlegging als voorwaarde (zie hoger) drempelverlagend werken bij doorverwijzers. Het lijkt ons echter wél aangewezen de specifieke Hergo-methodiek te bewaken: het uitgangspunt van de 'herstel-bijeenkomst' is essentieel binnen het Hergo-concept, en we willen de eigenheid van Hergo zoveel mogelijk behouden.

Een ander belangrijk aspect om de drempel naar het project te verlagen, is sensibilisering, en, dit zowel formeel als informeel. Bekendmaking én bewustwording van het project bij de verschillende partners is immers essentieel. In de opstartfase wordt reeds overleg georganiseerd met de CLB's, om het project voor te stellen. Het CLB vormt immers de centrale doorverwijzer, zodat het erg belangrijk is dat zij van het aanbod op de hoogte zijn. Daarnaast lijkt het ons echter ook zinvol de scholen zelf rechtstreeks aan te spreken, bijvoorbeeld via een algemene informatieve brief over 'Hergo op school'. Ook de voorzieningen Bijzondere Jeugdzorg kunnen relevante partners zijn: begeleiders van voorzieningen moeten weten dat ons project bestaat, wanneer ze worden geconfronteerd met een conflict op school bij één van hun jongeren. Een voorstelling van het project op het Overlegplatform Bijzondere Jeugdzorg wordt dan ook gepland voor begin 2007. Ook met de leerlingenbegeleiders in de regio Leuven wordt nog een overleg gepland, opdat ook zij vertrouwd raken met het project. Naar sensibilisering toe liggen er dus nog heel wat mogelijkheden open, die we de komende maanden verder zullen moeten verkennen! Bovendien wordt er, in samenwerking met het departement Onderwijs, momenteel ook gewerkt aan een algemene folder over 'Hergo op school', te gebruiken door alle diensten in Vlaanderen die Hergo organiseren.

TOEKOMST PROJECT?

Op dit moment wordt het project opgevat als een praktijkexperiment, waardoor we heel wat ruimte krijgen om het concept in de praktijk uit te werken. Dit biedt ons de nodige 'speelruimte' en flexibiliteit, om gaandeweg het project vorm te geven binnen de concrete praktijk.

Het huidige project 'Hergo op school' loopt formeel tot 31 augustus 2007, het einde van het schooljaar. Op dat moment zal het project moeten geëvalueerd worden, ook naar de toekomst toe. In elk geval zal de toekomst van het project sterk afhankelijk zijn van het verdere verloop ervan, en de beslissingen die de Vlaamse overheid hierin neemt, onder meer wat continuering betreft. Voor Cidar en Oikoten is het alvast erg belangrijk dat men zoveel mogelijk blijft vasthouden aan de initiële doelstellingen van Hergo: het behoud van de definitie en methodiek ervan is essentieel.

Wordt alleszins vervolgd...

INHOUDELIJKE THEMA'S EN REFLECTIE OVER HET AFGELOPEN WERKINGSJAAR

2006 is beslist geen onbewogen jaar. Er zijn personeelsverschuivingen, die een team in beweging brengen; er is de nieuwe wet op de jeugdbescherming, waarin bemiddeling minderjarigen een prominente plaats krijgt en waardoor het project maar nog meer het ganse BAL-team hertekend zal worden; er is de oefening binnen het coördinatorenoverleg (van de HCA-diensten in spe) om de organisatie van de diensten voor minderjarigen op mekaar af te stemmen; het project Hergo op school gaat van start met nieuwe samenwerkingsverbanden aan de oorsprong; het project vrijwilligers loopt zijn tweede jaar door; ... Onnodig te zeggen dat we ons geen moment verveeld hebben, maar zo hebben we het graag! Hieronder een korte kritische reflectie op onze werkzaamheden.

* In 2006 wordt beslist om tweewekelijks te vergaderen met de **bemiddelaars minderjarigen**, een team dat ondertussen uit vier mensen bestaat. Deze subteams wisselen mekaar af:

- een **inhoudelijk** team: thema's relevant voor het project komen aan bod; er is ruimte voor dossierbesprekingen; de nieuwe wet op de jeugdbescherming wordt regelmatig besproken, net als de consequenties voor onze praktijk; het project Hergo op school wordt opgevolgd; voorbereiding

van het samenwerkingsverband minderjarige; terugkoppeling coördinator-overleg; enz

- een team rond de **vrijwilligerswerking**: aangaande de concrete opvolging en evolutie van het vrijwilligersproject. Tijdens deze vergadering worden steeds de verschillende vrijwilligers overlopen door de professionele bemiddelaar die hen coacht. De zeswekelijkse terugkomavonden worden voorbereid en de inhoud en richting van het project worden opgevolgd.

* In navolging van **het wettelijk kader** dat onze collega's meerderjarigen kregen voor herstelbemiddeling in 2005, is het 'wettelijk tijdperk' ook voor ons aangebroken in 2006. In tegenstelling tot verschillende pogingen in het verleden wordt de wet op de jeugdbescherming behouden; wel krijgt ze uitgebreide aanpassingen via de wetten van 15 mei 2006 en 13 juni 2006. Deze hervormingen en de uiteindelijke wetten hebben er jaren over gedaan, meerdere hervormingsvoorstellen hebben we van nabij kunnen volgen, de weg was lang en moeizaam. De uitvoering van deze wetten zal gefaseerd verlopen tussen eind 2006 en begin 2009.

Positief aan de hervormingen en dit wettelijk kader is dat **bemiddeling en Her-go** hierin expliciet zijn opgenomen. Dit betekent dat we dus, na jaren experimenteren, eindelijk een 'wettelijke grond' onder onze voeten krijgen... een erkenning van toch wel jaren inspanningen in de praktijk. De OSBJ heeft een niet onbelangrijke invloed gehad bij het tot stand komen van de wet en de wijzigingen die hierin nog zijn aangebracht. Zij hebben een serieuze poging gedaan om de bemiddelingsdiensten hierin te betrekken en een stem te geven.

Bemiddeling krijgt in het nieuwe jeugdrecht een prominente plaats . Terwijl voorheen het parket geen rechtsgrond had om bepaalde acties te ondernemen naar jongeren toe die een MOF hadden gepleegd, maakt de nieuwe wet het mogelijk om:

- een waarschuwingsbrief te sturen
- een aanbod van bemiddeling te doen (en te verwijzen naar de bevoegde diensten, erkend door de Vlaamse Gemeenschap)
- een ouderstage voor te stellen

De wet verplicht het parket om zijn beslissing al dan niet door te verwijzen naar bemiddeling schriftelijk te motiveren, behalve indien ze het dossier seponeert.

De criteria waaraan een dossier dient te voldoen zijn:

- ernstige aanwijzingen van schuld
- de betrokkene verklaart het MOF niet te ontkennen
- een slachtoffer is geïdentificeerd

- de deelnemers stemmen uitdrukkelijk en zonder voorbehoud in met dit aanbod en blijven dit ook doen zolang de bemiddeling duurt

Doorheen de wet wordt **een groot gewicht gelegd bij het parket**, niet alleen om het aanbod te doen aan de partijen, maar ook naar verdere opvolging en beslissingen toe. De brieven met het aanbod van bemiddeling vertrekken vanuit het parket (cf. herstelbemiddeling meerderjarigen) naar de partijen en de bemiddelingdienst. Indien de partijen niet reageren, dient de dienst de partijen zelf te contacteren. Na 2 maanden dient de dienst een bondig verslag op te maken betreffende het verloop van de bemiddeling. Wanneer partijen een akkoord bereiken, dient het parket dit goed te keuren (ze kunnen enkel weigeren indien het akkoord in strijd is met de openbare orde). Er dient een verslag te volgen van de uitvoering. Het parket dient een proces-verbaal op te maken aangaande de uitvoering en hiermee rekening te houden in zijn beslissing. Een correct uitgevoerde overeenkomst doet de strafvordering vervallen. Tevens vermeldt de wet dat bij geen overeenkomst, noch het resultaat, noch het verloop van het aanbod gebruikt mag worden ten nadele van de jongere (van het slachtoffer is hier blijkbaar geen sprake?).

De mogelijkheden van de jeugdrechters aangaande maatregelen in de voorbereidende fase en de rechtspleging ten gronde worden aanzienlijk uitgebreid. In beide fasen zijn ze in de mogelijkheid om door te verwijzen naar bemiddeling. In de rechtspleging ten gronde wordt de beoordelingsvrijheid van de jeugdrechter aan banden gelegd: men dient eerst een herstelrechtelijk aanbod te overwegen alvorens andere maatregelen te nemen. Ook hier zien we een motiveringsplicht.

Het gaat dus om een soort van prioriteitenregel: eerst zal bemiddeling of Hergo in overweging genomen worden, vervolgens het 'geschreven project' (wanneer er geen slachtoffer is, of men geen bemiddeling/Hergo wenst) waarin de jongere de ruimte gegeven wordt om zelf een voorstel uit te werken naar de jeugdrechter toe. Vervolgens worden de ambulante maatregelen (leerprojecten, gemeenschapsdienst,...) in overweging genomen en tenslotte de plaatsingen en - in laatste instantie - de uithandengeving.

Het is niet de bedoeling hier een uitgebreide toelichting te geven bij de wet: dit zou ons te ver leiden van de doelstelling van dit jaarverslag. Geïnteresseerden verwijzen we daarom graag naar de website van de OSBJ (www.osbj.be). Wel willen we in wat volgt heel kort onze eerste bedenkingen en bezorgdheden mee-

geven.

Door de wet van 1965 (jeugdbeschermingswet) te behouden als vertrekbasis, blijft het beschermingsdenken behouden, waarin men de jongere en zijn ouders benadert vanuit een duidelijk responsabiliserend uitgangspunt. We stellen ons de vraag of het herstel (naar het slachtoffer toe), dat op het eerste zicht centraal staat door bemiddeling en Hergo bijna als een standaardprocedure in te bouwen, niet verdrongen wordt door een bijna onontkoombaar aanbod om je verantwoordelijkheid als jongere (en als ouder) op te nemen. De principes van herstelbemiddeling komen in de nieuwe wet onder druk te staan door in te tekenen op het bemiddelingsaanbod. In hoeverre is bemiddeling een *aanbod* en nog verschillend van een opgelegde maatregel in de wet? Op welke manier ga je als herstelbemiddelaar een rol spelen/opnemen in het responsabiliseren van de jongere?

Positief ervaren we het gegeven dat de sepotgarantie waarvan aanvankelijk sprake is, uit de wet is gehaald. Wel lijkt er een grote impact van het herstelbemiddelings-proces uit te gaan naar de gerechtelijke instanties toe (wat een opmerkelijk verschil is met de wet bemiddeling meerderjarigen), wat tot gespannen verhoudingen kan leiden, ook naar de werkingsprincipes toe.

Het gewicht om het aanbod kenbaar te maken wordt gelegd bij de gerechtelijke instanties, wat op zich zeker positief is. We zijn dan ook zeer benieuwd wat dit lineair aanbod zal geven naar aantal dossiers toe.

De nieuwe wet brengt beweging op het terrein...we hopen hierin de krachten te kunnen bundelen en samen met de OSBJ en de lokale samenwerkingspartners tot een verdere aangename samenwerking te komen, met respect voor éénieders werkingsprincipes en uitgangspunten.

* In 2006 wordt door de OSBJ het **coördinatorenoverleg** in het leven geroepen. Dit is een overleg waar de coördinatoren van de HCA-diensten (diensten herstelrechtelijke en constructieve afhandelingen - bemiddeling, gemeenschapsdienst en leerprojecten) samenkomen om inhoudelijke thema's te bespreken. Opvallend is dat de HCA-diensten in 2006 nog geen feit zijn en er dus voor sommige regio's drie coördinatoren zijn in plaats van één. Het wordt een heuse zoektocht naar afstemming van visies en houdingen...

Dit overleg functioneert als intermediair orgaan voor de OSBJ om te communi-

ceren naar de overheid toe. Aangezien de taken van de OSBJ enorm worden uitgebreid naar alle private voorzieningen binnen de bijzondere jeugdzorg, neemt bemiddeling op zich een steeds kleinere plaats in binnen het ganse takenpakket. We kunnen hieruit concluderen dat we in het verleden 'verwend' zijn geweest en momenteel meer en meer onze eigen boontjes zullen moeten doppen, om ervoor te zorgen dat er toch voldoende communicatie doorstroomt vanuit de praktijk naar de OSBJ en naar de overheid en omgekeerd. Het gegeven dat de OSBJ zich zo goed als volledig heeft teruggetrokken uit de lokale samenwerkingsverbanden, heeft ons allerminst deugd gedaan. In tegenstelling tot de middelen die er momenteel tegenaan gesmeten worden om de nieuwe wet op de jeugdbescherming operationeel te maken en de diensten hiervoor voldoende uitbreiding te geven - niet in het minst betreffende bemiddeling - lijkt hier weinig of geen ondersteuning tegenover te staan op structureel of inhoudelijk vlak. We betrouwen dit ten eerste: de afstemming tussen de verschillende projecten, het samen uitbouwen van gezamenlijke projecten, de krachten en kennis bundelen en zo efficiënter te werk gaan, lijkt geen prioriteit te krijgen bij de overheid. Integendeel, hun bevoegdheden (en ondersteuning) bijvoorbeeld naar bemiddeling toe verlopen onevenredig met de uitbreiding van de diensten. We blijven een oproep doen naar uitbreiding van de OSBJ en een bredere ondersteuning van de diensten. Binnenkort start een aanzienlijk aantal nieuwe bemiddelaars en hergomoderatoren...hoe zal de vorming van deze mensen gecoördineerd worden?

Dit jaar staan de coördinatorenvergaderingen in het teken van de organisatievorm van de HCA-diensten. Het is een 'lijdensweg': er is de nobele poging om samen met een gezamenlijke nota naar voren te komen hoe zo'n organisatie eruit dient te zien... helaas zijn we hier niet tot een uniform standpunt gekomen.

Wat de praktijk van bemiddeling betreft, blijkt er een grote mate van uniformiteit te bestaan tussen de diensten; bij leerprojecten en gemeenschapsdienst daarentegen blijken de verschillen soms groter dan de gelijkenissen. Hoe je deze projecten organiseert en in welke structuur, daarover hebben we geen één-uidig standpunt bereikt.

Het standpunt van BAL is hierin reeds jaren ons uitgangspunt en kenmerk van de dienst: wij scharen ons achter de idee van een bemiddelingsdienst of bemiddelingshuis, waar je verschillende vormen van bemiddeling op verschillende niveaus aantreft. De methodiek van bemiddeling bindt ons en dit vanuit een herstelrechtelijke visie.

De Vlaamse Gemeenschap heeft ondertussen gekozen voor HCA-diensten en heeft duidelijk gemaakt welke projecten hieronder vallen. De uitdaging voor herstelbemiddeling minderjarigen zal het komende jaar groot zijn... vinden we onze plaats binnen deze structuur en kunnen we onze eigenheid behouden? Vinden we naast een gezamenlijk draagvlak met onze collega's bemiddeling ook een voldoende gezamenlijk draagvlak met onze collega's minderjarigen die bezig zijn met alternatieve maatregelen en ouderstages? We staan alvast open voor een jaar vol uitdagingen en een zoektocht rijker!

* Het **samenwerkingsverband HCA** voor minderjarigen komt in 2006 vier keer samen. De nieuwe wet (ontwerp en de wet zelf) wordt uitvoerig besproken en bediscussieerd. Inhoudelijk wordt er verder aandacht besteed aan het Basta-project, Hergo, Hergo op school, organisatie van de HCA-diensten, het Globaal Plan van minister Vervotte, enz.

We willen hierbij alle betrokkenen bedanken voor hun engagement en inbreng. We hopen met al de leden verder een weg af te leggen in het komende werkingsjaar en beroep te kunnen doen op éénieders expertise, om dit samenwerkingsverband verder uit te bouwen en inhoud te geven.

* Zoals u in bovenstaand deel kan lezen hebben we er enkele maanden experimenteren opzitten met het **nieuwe project 'Hergo op school'**. Enkele cruciale vragen waar we voor staan zullen in de loop van 2007 hopelijk een antwoord krijgen. Wat zeker een meerwaarde is van het meewerken aan dit experiment, is dat je het herstelrechtelijk gedachtengoed ook binnenbrengt in de schoolcontext. De uitwisselingen hieromtrent zijn dan ook enorm waardevol!

* Het **vrijwilligersproject** is zijn tweede werkingsjaar ingegaan en de vrijwilligers zijn volop zelf aan het bemiddelen. Het is aangenaam om elk van hen te zien bemiddelen. Het is niet zo dat ze een groot deel van de dossierlast overnemen, maar we zien hen wel op een zeer kwaliteitsvolle manier bemiddelen. Door het dossier per dossier aan te pakken, nemen ze hun tijd om meer persoonlijk in contact en communicatie te treden met de partijen en minder telefonisch te bemiddelen, wat we wel in onze eigen dossiers zien gebeuren, gezien de druk van het steeds stijgende aantal dossiers.

We hopen in 2007 een zicht te krijgen op het verderzetten van dit project en te kunnen voorzien in werkingsmiddelen, aangezien de subsidiëring vanuit de provincie zal stop gezet worden. Stiekem dromen we al van het starten met een

nieuwe groep vrijwilligers... Ook dit verhaal wordt dus zeker vervolgd.

HET OIKOTEN-TEAM

PERSONEEL

Op 31 december 2006 heeft Oikoten 16 vaste medewerkers in actieve dienst. Tijdelijke afwezigheden worden opgevangen door interims van Christel Vaerewijck in Frankrijk en Ingrid Moulaert en Bavon Ekila Litolo in Tildonk. Eind 2005 verlaat Tom Herbots Oikoten. In 2006 wordt hij vervangen door ex-tochtbegeleidster Leen Couwenbergh. In september 2006 wordt het contract van Leen overgenomen door stagiaire Eva Dirix.

Ook in september verlaat Liselotte Coninx de Bemiddelingsdienst. Zij wordt vervangen door Els Horemans.

In november neemt Oikoten afscheid van Mon Vandekeybus. Adjunct-directeur Jo Jespers wordt aangesteld als directeur.

Projectverantwoordelijke Bruno Theunissen laat in het najaar weten dat hij in 2007 nieuwe horizonten zal verkennen, al komt hij nog even terug voor een interimopdracht.

In 2006 lopen vier studenten stage bij Oikoten:

- Katrien Nys, stagiaire master criminologie, KULeuven, binnen het team herstelbemiddeling.
- Karen Puttemans, stagiaire master orthopedagogie, VUBrussel, binnen het beleidsteam van Oikoten.
- Eva Dirix, stagiaire bachelor maatschappelijk werk, KHLeuven, binnen het team onthemende projecten.
- Karel Beyens, stagiair graduaat orthopedagogie, VSPW Kortrijk, binnen het team onthemende projecten. Sommigen zullen Karel wel kennen als ex-tochtbegeleider en als ex-conciërge in Westkerke.

2007 zal voor Oikoten ook op personeelsvlak een bijzonder jaar worden:

Op 1 januari komt TOOL-medewerker Jo Dewinter in dienst van Oikoten. In maart krijgt hij er een collega bij, Els Verbruggen.

Ook op 1 januari start Mieke Berghmans als nieuwe projectverantwoordelijke bij het team ontheming.

De nieuwe Jeugdwet maakt dat de dienst herstelbemiddeling volledig onder het

werkgeverschap van Oikoten komt en verder zal uitgebreid worden. BAL-collega's Natalie Van Paesschen en Bram Van Droogenbroeck worden Oikoten-medewerkers. Projectverantwoordelijke Koen Nys zet de stap van ontheming naar herstelbemiddeling. Bijkomend zullen we in april nog een tweetal herstelbemiddelaars aanwerven.

In het kader van diezelfde Jeugdwet neemt Oikoten ook het initiatief om ouderstages te organiseren in het arrondissement Leuven. Een coördinator werd reeds aangeworven, Luc Witters. Een extra medewerker wordt gerekruteerd in april 2007.

Op 1 april 2007 bestaat het team van Oikoten uit volgende personen:

Administratie en logistiek:

Christine Dragon
Leen Lauwaert
Christina Serneels
Luce Van Poeck

Herstelbemiddeling:

Kris Mullens
Els Horemans
Katrien Nys (stage)

TOOL:

Jo Dewinter
Els Verbruggen

Onthemende projecten:

Mieke Berghmans
Eva Dirix
Dimi Dumortier
Koen Nys
Bruno Theunissen (interim Sophie Boddez)
Elke Golvers (stage)
Karel Beyens (stage)

Oikoten France:

Carine Van Egdome
Christel Vaerewijck (interim Lex Brouwers)

Conciërges Biez:

Veerle Maes en Geert Borms

Directie:
Jo Jespers

RAAD VAN BESTUUR

Lies Beunens, stafmedewerker vorming Samenlevingsopbouw Vlaanderen

Ludo Clonen (secretaris), directeur Den Dam, begeleidingshuis cat. 1bis voor meisjes

Jos Vanderweyden (voorzitter), ex-directeur IZW, Integratie Zelfstandig Wonen

Marleen Vandenbosch, docente maatschappelijk werk, KHLeuven

Johan Buttiens, coördinator De Spiegel, drugvrije therapeutische gemeenschap

SAMENWERKINGSVERBANDEN EN OVERLEGORGANEN

Oikoten participeert in een aantal sectorale en intersectorale samenwerkingsverbanden.

SAMENWERKING MET VOORZIENINGEN

Oikoten werkt samen met de voorzieningen BJB in de regio Leuven in het kader van het regionale platform. Deze samenwerking krijgt o.m. concreet gestalte in het aanbod rond time-out (crisisonthemingen en TOOL) en het Oikoten-aanbod rond ervaringsleren en kamperen in Biez-Sart.

SAMENWERKING MET GEMEENSCHAPSINSTELLINGEN

In 2005 beslist Oikoten om het reeds bestaande informele overleg met de gemeenschapsinstellingen beter te structureren. Vanaf 2006 pleegt Oikoten minstens één keer per jaar overleg met de gemeenschapsinstellingen. De gemeenschapsinstellingen hebben zich geëngageerd om de aanvragen van jongeren naar een Oikoten-project te registreren en evalueren.

SAMENWERKING IN HET KADER VAN HERSTELBEMIDDELING

Oikoten maakt deel uit van het samenwerkingsverband rond de herstelbemiddeling in Leuven (Bemiddelingsdienst Arrondissement Leuven). Wat de minderjarigen betreft, zijn bij deze samenwerking o.a. ook het parket, de politie, de jeugdrechtbank en de stad Leuven betrokken. Oikoten is ook partner in het HCA-overleg, waar naast BAL ook BAS deel van uitmaakt. Tenslotte neemt Oikoten deel aan het HCA-coördinatorenoverleg van het OSBJ.

SAMENWERKING MET TIME-OUTORGANISATIES

Oikoten maakt deel uit van het Vlaamse time-outoverleg dat binnen de schoot van het OSBJ georganiseerd wordt en dat alle time-outinitiatieven binnen de Bijzondere Jeugdbijstand wil samenbrengen. In 2006 werkt Oikoten zeer actief mee aan de ontwikkeling van een gemeenschappelijke visietekst op time-out. Oikoten is partner in het regionale samenwerkingsverband TOOL, die de organisatie van time-outinitiatieven coördineert. De TOOL-coördinator is gehuisvest bij Oikoten. Vanaf 2007 wordt Oikoten werkgever van TOOL. TOOL kiest ervoor om haar aanbod intersectoraal te ontwikkelen (BJB en VAPH). Het time-outaanbod "crisisontheming" is ook toegankelijk voor de Jeugdpsychiatrie.

BIJPASS

Oikoten maakt deel uit van dit samenwerkingsverband tussen de Antwerpse voorzieningen BJB en de Jeugdpsychiatrie. Dit project loopt af in 2007. Oikoten werkt mee aan de uitbouw van een nieuwe regionale samenwerking met de jeugdpsychiatrie, Link.

CRISISHULP

Oikoten neemt in 2006 deel aan het intersectorale netwerkoeverleg crisisjeugdhulpverlening van de Integrale Jeugdhulp regio Vlaams-Brabant.

Daarnaast is Oikoten vertegenwoordigd in een aantal overlegorganen:

Organisatie	Orgaan	Vertegenwoordiger
OSBJ	Raad van Bestuur (tot 30/11/2006)	Mon Vandekeybus
OSBJ	Werkgroep moeilijk bereikbare jongeren (tot 30/11/2006)	Mon Vandekeybus
OSBJ	Vlaams time-outoverleg	Jo Jespers
PPJ	Stuurgroep BJB (tot 30/11/2006)	Mon Vandekeybus
PPJ/Jongerenbegeleiding	Werkgroep Projecten	Mon Vandekeybus/Jo Jespers
Jongerenbegeleiding	Werkgroep Jeugdsanctierecht (tot 30/11/2006)	Mon Vandekeybus
BIJPASS	Stuurgroep (tot 30/11/2006)	Mon Vandekeybus
BIJPASS	Feedbackgroep	Bruno Theunissen
BIJPASS-Link	Regionale stuurgroep (tot 30/11/2006)	Mon Vandekeybus
TOOL	Werkgroep	Jo Jespers
TOOL	Themagroep	Jo Jespers
BJB Leuven	Platform	Mon Vandekeybus/Jo Jespers
BAL	Stuurgroep	Mon Vandekeybus/Jo Jespers
BAL	Samenwerkingsverband HCA	Mon Vandekeybus/Jo Jespers
BAL	Adviesgroep vrijwilligerswerking	Jo Jespers
IJH	Netwerkgroep crisisjeugdhulpverlening	Jo Jespers

FINANCIES

Oikoten werkt voor het overgrote deel met publieke middelen. Dit zijn middelen die door de belastingbetaler aan de overheid ter beschikking worden gesteld om belangrijke maatschappelijke doelstellingen te realiseren. En Oikoten mag daarin haar steentje bijdragen. Omdat het Oikoten-geld ook uw geld is, willen we in dit jaarverslag (zie ook achteraan) een samenvatting van de resultatenrekening en

een balans presenteren. Met een woordje uitleg.

DE OPBRENGSTEN

In 2006 werkt Oikoten met een budget van 850.304 euro. Dat is 8,7% meer dan in 2005. Zoals gezegd zorgt de overheid voor het grootste deel van deze middelen.

De Vlaamse overheid subsidieert 623.399 euro (73,3%) voor de organisatie van onthemende projecten en 60.000 euro (7,0%) voor herstelbemiddeling.

77.164 euro (9,0%) Sociale Maribel-middelen zorgen voor extra ondersteuning van deze werking.

De provincie Vlaams-Brabant subsidieert crisisontheming en de vrijwilligerswerking herstelbemiddeling voor een totaal bedrag van 50.867 euro (5,9%).

Kleinere subsidies (VIVO, ICOBA, JINT) zorgen voor 9.367,7 euro (1,1%).

Naast deze overheidssubsidies zorgt Oikoten ook voor eigen inkomsten. De verkoop en de verhuur van materiaal, voordrachten en de activiteiten in Biez brengen 7.539 euro op. Particuliere giften vullen de opbrengsten aan: 10.705,30 euro.

DE KOSTEN

Zoals in alle organisaties waar vooral voor en door mensen wordt gewerkt, gaat het grootste deel van de kosten naar personeel: 665.089 euro of 78,8%. De belangrijkste werkingskost is logischerwijs de organisatie van de onthemende projecten: alles samen 89.908 euro of 10,6%.

HET SALDO

In tegenstelling tot de tendens van de voorbije jaren slaagt Oikoten erin om 2006 met een positief saldo af te sluiten: + 11.200,5 euro. Dit saldo stelt ons in staat om de verliezen van de vorige jaren wat aan te zuiveren.

VOORUITBLIK

2007 belooft ook op financieel vlak een boeiend jaar te worden. De integratie

van TOOL in de werking van Oikoten, de uitbreiding van herstelbemiddeling en de start van de ouderstages zal het beschikbare budget serieus doen toenemen. Het wordt een uitdaging om met deze ruimere financiële middelen de budgettaire grenzen goed te blijven bewaken, want uiteraard staat er ook een aanzienlijke meerkost tegenover. We plannen alvast een verfijning van ons boekhoudsysteem zodat kosten en opbrengsten op een nauwkeurigere en meer transparante manier kunnen toegewezen worden.

Verder blijven we bij de overheid aandringen op een tijdige uitbetaling van de subsidies. Een projectorganisatie is op dit vlak bijzonder kwetsbaar, omdat we niet over de buffer van een erkende voorziening beschikken. Naarmate de organisatie groter wordt, neemt bovendien het risico toe én de vraag naar overbrugingskredieten. Tot onze spijt kunnen we momenteel enkel vaststellen dat het van kwaad naar erger gaat, ondanks alle beloftes en inspanningen.

Tenslotte blijft Oikoten op zoek naar privé-personen en naar sponsors die onze werking mee willen ondersteunen. Deze ondersteuning maakt dat Oikoten haar rol als vernieuwende projectorganisatie ook echt kan waarmaken. Giften stellen ons in staat om nieuwe, niet-gesubsidieerde initiatieven op te starten en verder te zetten en om te experimenteren met nieuwe werkvormen binnen de gesubsidieerde projecten. Enkele van de vele voorbeelden: de verruiming van het aanbod crisisontheming, de activiteiten in Biez, de verderzetting van het project "vrijwilligers in herstelbemiddeling"... We hopen dat we hiervoor kunnen blijven rekenen op de steun van veel sympathisanten. En we danken alle mensen die ons in het verleden gesteund hebben.

CIJERS ONTHEMENDE PROJECTEN

KWANTITATIEVE GEGEVENS ONTHEMENDE PROJECTEN 2006

PROJECTEN

Deelname

totaal: 24 jongeren	18 jongens
	6 meisjes

Spreiding van de jongeren in de tijd

startend in '05 en eindigend in '06	6
startend en eindigend in '06	12
startend in '06 en eindigend in '07	6

Aard van de projecten

Groepstocht

Voettocht van Valencia naar Santiago	2 jongens	afgebroken
Voettocht van Tildonk naar Santiago	2 jongens	
Voettocht van Sevilla naar Carcassone	2 jongens	bezig

Individuele tocht

Voettocht van Aix naar Santiago	1 meisje	
Voettocht van Almeria naar Finisterra	1 jongen	
Voettocht van Arles naar Finisterra	1 jongen	
Voettocht van St. Flour naar Santiago	1 meisje	niet gestart
Voettocht van Bilbao naar Santiago	1 meisje	
Voettocht van Le Puy naar Santiago	1 meisje	bezig
Voettocht van Le Puy naar Santiago	1 jongen	afgebroken
Voettocht van Le Puy naar Finisterra	1 meisje	afgebroken

Werkproject

10 werkprojecten	9 jongens (3 nog bezig en 3 afgebroken)	1 meisje
------------------	--	----------

Graad van succes

succesvol	10	7 jongens 3 meisjes
voortijdig gestopt	8	6 jongens 2 meisjes
bezig	6	5 jongens 1 meisje

Registratie (i.s.m. Regionaal overleg Cat. 1 bis)

- **Leeftijd bij opname**

15	1
16	13
17	9
18	1

- **Afkomst**

Autochtoon	16
Niet-Europees allochtoon	5
Gemengde herkomst	3

- **Statuut**

MOF (als misdadaad omschreven feit)	16
POS (problematische opvoedingssituatie)	8

- **Hulpverleningsgeschiedenis**

→ *Aard voorgaande hulpverleningen*

Residentiële private instelling BJB	19
Pleeggezin	3
Gemeenschapsinstelling	21
Psychiatrische dienst	7
M.P.I	4
Ontwenningencentrum	5
Thuisbegeleiding BJB	7
Dagcentrum BJB	4
Ambulante therapie	3

x	Aantal plaatsingen voorheen (gem.)	6,6
x	Leeftijd bij de eerste plaatsing (gem.)	11,5

→ *Verblijfplaats op het moment van opname*

Gezin	2
Residentiële private instelling BJB	4
Gemeenschapsinstelling	18

- **Gezinssituatie**

Samenwonende ouders	3
Eenoudergezin	7
Nieuw samengesteld gezin met moeder	11
Nieuw samengesteld gezin met vader	3
Andere	1

Aantal kinderen in het gezin (gem.)	3,8
-------------------------------------	-----

→ *Situatie natuurlijke ouders*

Vormen een gezin	3
Leven gescheiden	18
1 of 2 ouder(s) overleden	3

→ *Contact met natuurlijke ouders*

	Vader	Moeder
Woont erbij	3	7
Regelmatig	6	13
Sporadisch	3	3
Geen	11	1
Onbekend	1	0

vader overleden: 3

→ *Inkomstenbron gezin*

Arbeid	13
Vervangingsinkomen	7
Bestaansminimum	1
Onbekend	4

• **Opleidingsniveau jongere bij opname**

Algemeen secundair	1
Technisch secundair	2
Beroeps secundair	9
Bijzonder secundair	2
Leercontract	4
Deeltijds	6

Aantal jaren schoolachterstand (gem.) 1,9

• **Aanmeldingsproblematiek**

Gedragsproblemen - agressie	11
Gedragsproblemen - andere	17
Psychische problemen	11
Middelengebruik	14
Vermogensdelict	9
Gewelddelict (overval, slagen..)	6
Problemen i.v.m. zelfredzaamheid	4
Problemen sociale vaardigheden	7
Schoolverzuim	14
Ontvluchtingen	9

Relatieproblemen met gezinsleden	13
Gezinsgerelateerde problemen	
Verwerking echtscheiding	5
Problemen i.v.m. nieuw-samengesteld gezin	6
Kinderverwaarlozing/mishandeling	11
Verwenning	4
Seksueel misbruik	4
Oudermishandeling	3
Rouwverwerking	3
Relatiemoeilijkheden ouders	9
Financiële moeilijkheden	5
Gezondheidsproblemen	1
Psychische problemen ouder	4
Verslaving ouder	3

- **Vertrek**

→ *Wijze van afsluiting*

Gepland	10
In overleg jongere/gezin	1
Verwijdering	4
Plotse breuk hulpverlening	3

→ *Bestemming bij vertrek*

Gezin van herkomst	6
Residentiële private instelling BJB	5
Begeleid zelfstandig wonen	3
Kamertraining	1
Gemeenschapsinstelling	3

- **Verblijfplaats 2 maanden na einde project**

Gezin van herkomst	5
Residentiële private instelling BJB	2
Begeleid zelfstandig wonen	3

Kamertraining	4
Zelfstandig wonen	1
Pleeggezin	1
Gemeenschapsinstelling	2
Niet geweten	2
Nog bezig	6

- **Verblijfplaats 6 maanden na einde project**

Gezin van herkomst	3
Residentiële private instelling BJB	1
Begeleid zelfstandig wonen	3
Kamertraining	3
Gemeenschapsinstelling	1
Niet geweten	1
Nog bezig	6
Project nog geen 6 maanden afgerond	6
Plaatsende instanties	
Jeugdrechtbank	23
Comité voor Bijzondere Jeugdzorg	1

Plaatsende instanties, gedetailleerd

JRB Brugge	1
JRB Gent	1
JRB Ieper	1
JRB Antwerpen	11
JRB Leuven	3
JRB Oudenaarde	1
JRB Turnhout	2
JRB Brussel	1
JRB Dendermonde	1
JRB Hasselt	1
CBJ Kortrijk	1

KANDIDATUREN

Overzicht kandidaturen 2006

Aantal	64
Jongens	51
Meisjes	13

Leeftijd	
15 jaar	5
16 jaar	34
17 jaar	23
onbekend	2

Verblijfplaats vóór onthemend project

GIBJ	42
Privé-instelling	12
Psychiatrie	1
Thuis	8
TG (Therapeutische Gemeenschap)	1

Projectvoorkeur

Tocht	15
Werkproject	27
Beiden	16
Onbekend	6

Overzicht kandidaturen van 1999 tot 2006

	Geslacht			Leeftijd					Aanvaard		
	Tot.	Man	Vrouw	14	15	16	17	18+	onb.	Ja	
<u>nee</u>											
99	67	39	28	0	8	23	27	2	7	16	51
00	52	41	11	1	1	17	20	2	11	15	37
01	71	48	23	4	14	22	24	1	6	16	55
02	68	48	20	0	15	25	25	1	2	16	52

03	64	48	16	0	9	25	24	1	5	17	47
04	61	49	12	0	5	23	20	2	11	16	45
05	53	34	19	0	2	25	19	4	3	15	38
06	64	51	13	0	5	34	23	0	0	16	48

	<u>afkomstig van</u>						<u>projectvoorkeur</u>			
	GIBJ	privé	psy.	thuis	and.	onb.	tocht	werkproj.	beide	onb.
99	43	16	4	1	2	1	26	23	8	10
00	33	9	4	3	2	1	30	8	4	10
01	37	24	3	6	1	0	20	21	26	4
02	44	13	4	7	0	0	30	24	11	3
03	36	20	2	6	0	0	24	24	12	4
04	44	8	2	3	0	4	23	14	8	16
05	31	12	3	5	1	0	13	20	19	1
06	42	12	1	8	1	0	15	27	16	6

KWANTITATIEVE GEGEVENS CRISISONTHEMING 2006

DE AANVRAGEN

In de loop van 2006 krijgen we 36 vragen voor een crisisontheming, waarvan een meerderheid (22) vanuit de Bijzondere Jeugdbijstand van Vlaams-Brabant en Brussel-Halle-Vilvoorde. We krijgen 3 vragen vanuit de jeugdpsychiatrie en 8 vragen vanuit MPI's.

3 vragen blijven onbeantwoord omdat ze van buiten de provincie Vlaams-Brabant komen. Op 9 vragen kunnen we niet ingaan omdat er een crisisontheming bezig is. Nog eens 2 vragen in december kunnen niet beantwoord worden omdat onze capaciteit aan crisisontheming "opgebruikt" was. Een aantal vragen zijn informatief en leiden niet tot een concrete aanvraag.

Spreiding van de aanvragen over het jaar:

Januari	3
Februari	3
Maart	2
April	3
Mei	4
Juni	4
Juli	2
Augustus	0
September	2
Oktober	4
November	8
December	1

Voor 8 jongeren organiseert Oikoten een staptocht, voor 2 jongeren een combinatieproject werken en stappen, voor 1 jongere een werkproject in Biez en voor 1 jongere een staptocht met twee pony's.

DE 13 CRISISONTHEMINGEN

In 2006 organiseert Oikoten crisisonthemingen voor 5 meisjes en 8 jongens: 1 van 14 jaar, 4 van 15 jaar, 5 van 16 jaar, 3 van 17 jaar.

9 jongeren komen uit de Bijzondere Jeugdbijstand, 3 uit MPI's en 1 uit de Jeugdpsychiatrie.

Alle 13 crisisonthemingen worden georganiseerd voor jongeren uit de provincie Vlaams-Brabant.

Tussen aanvraag en start van de crisisonthemingen verlopen 0 tot 12 kalenderdagen, met een gemiddelde van 5,5 dagen.

AANMELDINGSPROBLEMATIEKEN

De jongeren verblijven tussen 5 weken en 4 jaar 2 maanden in hun voorziening. Het gemiddelde verblijf in een voorziening is 8 maanden. De crisis begint 7 dagen tot 10 maanden geleden, met een gemiddelde van 7 weken.

Problemen op school (6X) is de belangrijkste aanmeldingsproblematiek, samen met verbale agressie (5X), innerlijke blokkering/depressie (4X), fysieke agressie (3X) en het weigeren van begeleiding (3X). Andere aanleidingen voor een time-out zijn: diefstal (2X), conflicten in de groep (2X), druggebruik (2X), regelovertreding (2X), verzet tegen de ouders.

De kans krijgen om tot rust te komen, blijft de belangrijkste verwachting bij de keuze van een crisisontheming (6X), samen met nadenken over de toekomst (6X). Andere verwachtingen zijn: een nieuwe start nemen (3X), een negatieve spiraal doorbreken (3X), terug motivatie krijgen in begeleiding (2X), gedragsverandering (2X), een plaatsing in een gemeenschapsinstelling vermijden (2X), opnieuw contact krijgen en uit een depressie komen.

VERLOOP VAN DE CRISISONTHEMING

Twee jongeren blijken bij de start niet gemotiveerd voor een time-out. Alle andere time-outs kunnen opgestart worden.

9 jongeren brengen de crisisontheming tot een goed einde. 2 jongeren haken voortijdig af, respectievelijk na 4 en na 6 dagen, in beide gevallen om fysieke redenen. Deze twee crisisonthemingen worden door de betrokken partijen toch

als positief beoordeeld. Een langere crisisontheming van 15 dagen wordt uiteindelijk toch na 8 dagen afgerond, omdat de jongere weer naar school wil.

Ook in 2006 experimenteren we met nieuwe projectvormen: een verblijfsproject in Biez en de combinatie stappen-werken. Er heeft ook een staptocht plaats, waarbij twee pony's de bagage dragen. De aanwezigheid van de pony's, die aandacht en zorg vragen, is een absolute meerwaarde. Deze formule vraagt echter zowel op logistiek als op financieel vlak een extra inspanning.

Alle time-outs krijgen algemeen een positieve beoordeling. De begeleiding ziet meestal meer mogelijkheden om de begeleiding opnieuw op te nemen, een enkele keer zien ze weinig verandering in de situatie na de time-out. Ook de jongeren vinden de time-out overwegend een positieve ervaring. Als ze al klagen, is het over de fysieke inspanning: de zware staptocht, de regen, de nachtelijke kou, het eenvoudige eten.

KWANTITATIEVE GEGEVENS
HERSTELBEMIDDELING 2006

NIEUWE AANMELDINGEN IN 2006

Tabel 1 Overzichtstabel

<i>Nieuwe aanmeldingen</i>	<i>Totaal</i>
Aantal dossiers	170
Aantal daders	295
Aantal slachtoffers	225
Verwijzer per dossier	
Parket	153
Jeugdrechtbank	9
Andere bemid. dienst	3
Voorziening	2
Advocaat	2
Slachtoffer	1

In deze tabel bekijken we de aard van de feiten aan de hand van het aantal daders.

Tabel 2 Aard van de feiten

<i>Aard van de feiten volgens aantal daders</i>	Totaal
<i>Vermogensdelicten</i>	227
	36
Gewone diefstal	20
Diefstal met verzwarende omstandigheden	29
Fiets- of bromfietsdiefstal	5
Afpersing	1
Diefstal auto	21
Winkeldiefstal	6
Huisdiefstal	91
Opzettelijke beschadigingen	13
Opzettelijke brandstichting	1
Onopzettelijke brandstichting	2
Poging diefstal	2
Heling	
<i>Persoonsdelicten</i>	100
	4
Onopzettelijke slagen en verwondingen	77
Opzettelijke slagen en verwondingen	15
Bedreiging	4
Belaging	
Andere	3

KENMERKEN VAN SLACHTOFFERS EN DADERS

Tabel 3 Statuut en geslacht

<i>Statuut en geslacht</i>	<i>Aantal</i>
<i>SLACHTOFFERS</i>	225
<i>Natuurlijke personen</i>	170
<i>Man</i>	112
<i>Vrouw</i>	42
<i>Onbekend</i>	16
<i>Rechtspersoon</i>	55
<i>DADERS</i>	295
<i>Natuurlijke personen</i>	295
<i>Man</i>	252
<i>Vrouw</i>	43
<i>TOTAAL</i>	520

Tabel 4 Aantal betrokkenen per dossier

<i>Aantal slachtoffers en daders per dossier</i>	Totaal
1 slachtoffer - 1 dader	84
1 slachtoffer - meerdere daders	51
1 dader - meerdere slachtoffers	19
Meerdere daders - meerdere slachtoffers	16
TOTAAL	170

Tabel 5 Leeftijd

Leeftijd slachtoffer / dader	Totaal
Slachtoffer	225
Jonger dan 18	70
18-25 jaar	31
26-35 jaar	20
36-45 jaar	15
46-55 jaar	18
Ouder dan 55 jaar	11
Leeftijd ongekend	5
Rechtspersoon	55
Dader	295
Jonger dan 12 jaar	11
12-13 jaar	43
14-15 jaar	107
16-17 jaar	134

Tabel 6 Etnische afkomst

<i>Etnische afkomst</i>	<i>Slachtoffer</i>	<i>Dader</i>
Autochtoon	149	245
Allochtoon	10	36
Onbekend	11	14
TOTAAL	170	295

Bij de slachtoffers worden de rechtspersonen uiteraard niet meegerekend.

Tabel 7 Aard van de relatie tussen de betrokkenen

<i>Aard van de relatie tussen dader en slachtoffer bekeken per interactie</i>	Totaal
<i>Geen relatie</i>	166
<i>Wel relatie</i>	151
(ex-)partner/familie	3
Vrienden/Kennissen	32
School	76
Buren	9
Vaag van ziens	29
Andere	2
<i>Ongekend</i>	55
TOTAAL	372

Tabel 8 Gerechtelijke voorgaanden van de minderjarige verdachten

Gerechtelijke voorgaanden	Aantal daders
Voorgaande feiten gekend	93
Geen voorgaande feiten gekend	108
Ongekend	94
TOTAAL	295

DOSSIERS WAARIN GEWERKT WERD TIJDE NS 2006 / BEHANDELDE DOSSIERS

Vanaf dit gedeelte gaan de tabellen over de dossiers waarin effectief door de bemiddelaars werd gewerkt.

Tabel 9 geeft dan ook een eerste overzicht.

Tabel 9 Aantal dossiers waarin effectief gewerkt werd

Aantal dossiers	Gestart voor 2006	Gestart in 2006	TOTAAL
Afgesloten in 2006	37	100	137
Nog lopende dossiers	50	70	120
TOTAAL	87	170	257

VERLOOP VAN HET BEMIDDELINGSPROCES (BEKEKEN PER INTERACTIE)

Het volgende gedeelte heeft betrekking op het verloop van het proces van de bemiddelingen. Het gaat hier om dossiers die worden afgesloten in 2006. De cijfers in onderstaande tabel hebben betrekking op interactieprocessen² tussen dader(s) en slachtoffer(s).

Tabel 10 Bemiddelingsprocessen

Bemiddelingsproces per interactie	Aantal
Volledig doorlopen	133
Volledige overeenkomst	113
Gedeeltelijke overeenkomst	3
Geen overeenkomst	17
Voortijdig beëindigd	9
Slachtoffer haakt af	5
Dader haakt af	4
Bemiddelingspoging (louter contact)	118
Alles is reeds geregeld	34
Slachtoffer heeft geen vraag meer	37
Slachtoffer wenst geen bemiddeling	5
Dader wenst geen bemiddeling	10
Ontkennende dader	8
Eén van de partijen is onbereikbaar/reageert niet	14
Andere	10
Ongekend	4
TOTAAL	264

DIRECT OF INDIRECT BEMIDDELINGSPROCES

Hier wordt een onderscheid gemaakt tussen bemiddelingen waarbij de bemiddelaar heen en weer pendelt tussen de dader en het slachtoffer (indirecte bemiddelingen) en de bemiddelingen waarbij er een rechtstreeks contact is tussen de partijen in aanwezigheid van de bemiddelaar (directe bemiddelingen).

---

² Een interactie is een relatie (link) tussen dader en slachtoffer door het gepleegde misdrijf. In een dossier met verschillende daders en/of slachtoffers kunnen er immers verschillende interacties zijn. Het aantal interacties binnen één dossier kan wijzen op de complexiteit van een dossier.

Tabel 11 Directe en indirecte bemiddelingen

Directe of indirecte bemiddeling per interactie	Aantal
Direct	68
Indirect	75
Ontmoeting tussen partijen zonder bemiddelaar	6
TOTAAL	149

INHOUD VAN DE OVEREENKOMST

Per interactie kunnen er meerdere afspraken worden gemaakt. Het gaat in deze tabel om dossiers waarbij het volledig bemiddelingsproces wordt doorlopen en waar een volledige of gedeeltelijke overeenkomst wordt bereikt.

Tabel 12 Inhoud van de overeenkomsten

Inhoud van de overeenkomst/per interactie	Aantal
Financiële vergoeding	86
Herstel in natura/klussen opknappen bij slachtoffer	2
Teruggave	2
Excuses / spijtbetuigingen	65
Beloftes / afspraken	21
Zuivere informatie overdracht	66
Brief aan slachtoffer	2
Andere	2

Tabel 13 Wijze van financiële vergoeding

Wijze financiële vergoeding	94	
Ouders	15	
Ouders en terugbetaling door jongere	16	
Jongere	48	
- Spaargeld of zakgeld		14
- Betaald werk		18
- Vereffeningfonds		

	16
Verzekering	15

Mogelijk worden verschillende wijzen van vergoeding gecombineerd (bijv.: ouders die een deel vergoeden en jongere die voor andere deel werkt via het Vereffeningsfonds).

Tabel 14 Duur van het bemiddelingsproces

TIJDSVERLOOP: GEMIDDELD AANTAL DAGEN OVER ALLE BEMIDDELINGSPROCESSEN	
Tussen datum feiten en verwijzing door het parket	123 dagen
Tussen datum verwijzing en het eerste contact door de bemiddelaar met de partijen	14 dagen
Tussen datum eerste contact en het beëindigen van het bemiddelingsproces	114 dagen